

POLICEJNÍ AKADEMIE ČESKÉ REPUBLIKY V PRAZE

Fakulta bezpečnostně právní

Katedra kriminologie

Hospodářská kriminalita a její prevence

Bakalářská práce

Economic crime and its prevention

Bachelor thesis

VEDOUCÍ PRÁCE
Doc. JUDr. Zoubková Ivana CSc.

AUTOR PRÁCE
Cimprík Ondřej

PRAHA
2023

Poděkování

Touto cestou bych rád poděkoval Doc. JUDr. Zoubkové Ivaně, CSc. Za odborné vedení mé bakalářské práce, za její vstřícný a profesionální přístup. Dále bych chtěl poděkovat své rodině za podporu a trpělivost po dobu mého studia.

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že předložená práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracoval samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem čerpal, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

V Kozolupech, dne 6. 8. 2023

Ondrej Cimprík

Anotace

Tato práce pojednává o problematice hospodářské kriminality a její prevenci. Škody, které hospodářská kriminalita způsobuje, jsou čím dál větší, a proto je cílem této práce seznámit čtenáře s danou problematikou. Proto bude v úvodní části vymezen pojem hospodářské kriminality a charakteristika jejích pachatelů. Současně zde budou charakterizovány hospodářské trestné činy, tak jak jsou vymezeny v trestním zákoníku. Pomocí statistik zde bude demonstrován vývoj celkové a hospodářské kriminality páchané na území ČR. Proběhne zde analýza kontroly hospodářské kriminality v rámci ČR. V poslední části se tato práce zaměřuje na prevenci hospodářské kriminality a doporučení pro zlepšení jejích nedostatků.

Klíčová slova

Hospodářská kriminalita * pachatel hospodářské kriminality * fenomenologie hospodářské kriminality * kontrola a prevence hospodářské kriminality * registrovaná hospodářská kriminalita * prevence hospodářské kriminality

Anotation

This thesis discusses the issues of economic crime and its prevention. The damage caused by economic crime is getting bigger and bigger and therefore the aim of this work is to familiarize the reader with the issue. Therefore, the concept of economic crime and the characteristics of its perpetrators will be defined in the introductory part. At the same time, economic crimes, as defined in the Criminal Code, will be characterized here. Using statistics, the development of overall and economic crime committed in the Czech Republic will be demonstrated here. There will be an analysis of the control of economic crime within the Czech Republic. In the last part, this thesis focuses on the prevention of economic crime and recommendations for its improvement.

Keywords

Economic crime * perpetrator of economic crime * phenomenology of economic crime * control and prevention of economic crime * registered economic crime * prevention of economic crime

Obsah

Úvod.....	8
1 Hospodářská kriminalita	10
1.1 Pojem hospodářská kriminalita.....	10
1.2 Hospodářská kriminalita a její společné rysy, jimiž se vyznačuje	11
1.3 Majetková kriminalita.....	12
1.4 Druhy hospodářské trestné činnosti	13
1.5 Charakteristika pachatele hospodářské kriminality	15
1.5.1 Dle M. Protivinského.....	16
1.5.2 Dle Institutu pro kriminologii a sociální prevenci v Praze	17
2 Hospodářská trestná činnost z pohledu trestního práva.....	19
2.1 Trestné činy proti měně a platebním prostředkům (§ 233 až § 239).....	19
2.2 Trestné činy daňové, poplatkové a devizové (§ 240 až § 247).....	22
2.3 Trestné činy proti závazným pravidlům tržní ekonomiky a oběhu zboží ve styku s cizinou (§ 248 až § 267)	25
2.4 Trestné činy proti průmyslovým právům a proti autorskému právu (§ 268 až § 271)	33
3 Fenomenologie hospodářské kriminality	35
3.1 Takticko-statistická klasifikace (dále TSK).....	36
3.2 Dělení působnosti v rámci obecné a hospodářské kriminality	37
3.3 Registrovaná hospodářská kriminalita v rámci České republiky.....	38
3.4 Registrovaná hospodářská kriminalita v rámci Plzeňského kraje	43
4 Kontrola hospodářské kriminality	47
4.1 Kontrola hospodářské kriminality v rámci České republiky	47
5 Prevence hospodářské kriminality	50
5.1 Úvod do prevence hospodářské kriminality	50
5.2 Základní cíle prevence hospodářské kriminality	52
5.3 Kategorizace prevence hospodářské kriminality	53
5.4 Identifikace rizikových faktorů.....	53
5.5 Prevence prostřednictvím právního rámce	55
5.6 Vzdělávání a osvěta v rámci prevence.....	56
5.7 Transparentnost a etika jako nástroje prevence	57
5.8 Interní kontroly a audit	58
5.8.1 Procesy vytváření interních kontrol a monitoring jejich účinnosti.....	59
5.9 Technologie užívané v prevenci hospodářské kriminality	60

5.10 Spolupráce mezi sektory	60
5.11 Zhodnocení a doporučení pro zefektivnění	61
Závěr	65
Seznam použité literatury	67
Legislativní zdroje	68
Internetové zdroje	70
Seznam zkratk	72
Seznam grafů	73

Úvod

Tématem této bakalářské práce je problematika hospodářské kriminality a její prevence. Hospodářská kriminalita je velkým problémem pro společnost, neboť jsou její škody fatální, a proto je hlavním předmětem státu boj proti této kriminalitě. V minulosti byl obětí hospodářské kriminality především stát nebo právnické osoby, avšak dnes se často setkáváme s oběťmi ze strany fyzických osob, a to především v zneužití platebních prostředků. Proto má hospodářská kriminalita velký dopad na společnost a ekonomiku, neboť se ať už přímo nebo nepřímo dotýká nás všech. Z hlediska výše škod a společenské škodlivosti se hospodářská kriminalita považuje jako jedna z nejnebezpečnějších, neboť díky její vysoké latentci, dochází k jejímu odhalení až po dávném spáchání trestného činu, a tudíž i napáchání škod.

Cílem práce je vymezení pojmu prevence hospodářské kriminality, uvést stávající strategie prevence. Dále se pak zaměřit na kategorizaci prevence a uvést její nejrizikovější faktory v každém odvětví. V poslední řadě nalézt nedostatky v rámci současné prevence a uvést konkrétní opatření k jejich odstranění. V úvodu se práce zaměří nejdříve na vymezení pojmu hospodářské kriminality (z pohledu kriminologie). Následně bude zmíněno úzké spojení mezi hospodářskou kriminalitou a majetkovou kriminalitou. V této samé podkapitole budou zmíněny druhy hospodářských trestných činů a jejich následné členění. V další části práce budou uvedeny charakteristické rysy jejich pachatelů, nejdříve dle M. Protivinského a dále dle institutu pro kriminologii a sociální prevenci v Praze.

V druhé části této práce bude vymezena hospodářská trestná činnost (z pohledu trestněprávního). Tato část se bude zabývat činy jež jsou uvedeny v z. č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku (dále TZ). Nejdříve bude kapitola rozdělena do jednotlivých dílů TZ a poté zde budou uvedena jednotlivá ustanovení. K těmto ustanovením bude dále uvedeno, co je jejich objektem, subjektem a formou zavinění.

Ve třetí části bude tato práce zaměřena na fenomenologii hospodářské kriminality, kde bude vysvětlen pojem fenomenologie. Poté se zaměří na způsob vedení fenomenologie v oblasti hospodářské kriminality. Dále bude v této kapitole uvedena míra hospodářské kriminality v teritoriu Plzeňského kraje a územního odboru Tachov a následně srovnána se zbytkem republiky. Bude zde porovnána kriminalita z předešlých let a nárůst kriminality na těchto územích. Hlavním zdrojem uvedených dat bude statistika vedená PČR, již sestavuje Odbor věcných gescí a statistik Úřadu služby kriminální policie a vyšetřování Policejního prezidenta České republiky.

Ve čtvrté části se práce zaměří na kontrolu hospodářské kriminality a její prevenci, kde nejdříve vymezí kontrolní orgány, jejich nástroje pro boj s hospodářskou kriminalitou.

V poslední části se práce zaměří na prevenci hospodářské kriminality. V této kapitole bude zmíněno, co je to prevence a k čemu slouží. Dále pak jaké využívá strategie v boji proti hospodářské kriminalitě. Jaké jsou její základní cíle a její kategorizace. Následně zde bude zmíněno, jaké jsou její rizikové faktory v jednotlivých odvětvích. Dále zde budou kapitoly zaměřující se na jednotlivé odvětví, ve kterých je uvedeno, jaké jsou stávající strategie v boji s hospodářskou kriminalitou v kombinaci s některými doporučeními na základě kterých, by se mohly tyto strategie zefektivnit. V poslední části této kapitoly bude zhodnocena stávající prevence hospodářské kriminality a uvedeny vybraná konkrétní opatření a postupy, které by prevenci mohly zlepšit a zefektivnit.

1 Hospodářská kriminalita

V této části bude vysvětlen pojem hospodářské kriminality, její charakteristické rysy, vymezení pojmů finanční, ekonomická a majetková kriminalita. Následně zde budou zmíněny druhy hospodářské trestné činnosti a její členění. Dále se tato část zaměří na dělení a charakteristiku pachatele hospodářské kriminality.

1.1 Pojem hospodářská kriminalita

Všeobecně platná a uznávaná definice hospodářské kriminality neexistuje. Existuje však velké množství definic, které se jí snaží co nejpřesněji definovat. V praxi se setkáme s pojmy hospodářská kriminalita a hospodářská trestná činnost, avšak mezi těmito pojmy je velký rozdíl, které občas veřejnost zaměňuje. Hospodářská trestná činnost se vztahuje pouze na trestné činy, jež jsou uvedeny v TZ. Oproti tomu se hospodářská kriminalita zabývá širším spektrem, je tedy jejím širším a obecnějším pojetím. Hospodářská kriminalita je jedna z forem nenásilné trestné činnosti, mezi jejíž hlavní pachatele připadají vysoce postavené osoby a osoby s dosaženou vyšší úrovní vzdělání. Hospodářská kriminalita je pro stát velice riziková, neboť podryvá chod jeho hospodářství a ekonomiku. Postihnout pachatele hospodářské kriminality je obtížné díky vysoké latenci, flexibilitě a dynamičnosti pachatelů. Dále pak konspirativním charakterem pachatelů, jež hledají mezery v zákonech, a hlavně taky díky zahraničnímu propojení, které páchaní této trestné činnosti usnadňují (například neodvádění daní - „*daňové ráje*“).

Dle mého názoru jsou nejužitečnější tyto dvě definice:

„Hospodářská kriminalita je ve své podstatě kriminalitou nenásilnou s mimořádným sociálním a ekonomickým dopadem na vnitřní stabilitu státu. Značná část jejích projevů je složitým občanskoprávním, ekonomickým a trestně právním problémem, jehož řešení vyžaduje speciální odbornost a stálé inovování

znalostí jak u pracovníků příslušných orgánů státní správy, tak i orgánů kriminální policie.”¹

„Lze hospodářskou kriminalitu v zásadě charakterizovat jako protiprávní ekonomické jednání, kterým byl dosažen finanční nebo jiný prospěch na úkor konkrétního ekonomického subjektu (stát, obchodní společnost, fyzická osoba apod.) a které naplňuje zákonné znaky skutkových podstat konkrétních trestných činů. Ekonomické jednání je takové jednání, které je realizováno v ekonomickém prostředí s využitím ekonomických nástrojů”.²

1.2 Hospodářská kriminalita a její společné rysy, jimiž se vyznačuje

Vysoká latence - latence, laicky „skrytosť” této trestné činnosti, je častá z důvodu složitosti vyhledávání pachatele, neboť k jeho nalezení je potřeba složitých analýz a jiných úkonů. Nejčastěji hospodářskou kriminalitu oznamují kontrolní orgány (neodvádění daní), ale setkáme se i s oznámeními ze strany občanů (zneužití platebního prostředku).

Flexibilita a dynamičnost - pachatelé hospodářské kriminality se vyznačují velkou flexibilitou a dynamičností a to především proto, že se dokáží rychle adaptovat na nové podmínky, změny v právním řádu a nové možnosti nebo příležitosti, které využívají ve svůj prospěch.

Konspirativní charakter - pachatelé páchají hospodářskou kriminalitu složitým a vysoce kvalifikovaným způsobem, čímž využívají tzv. „mezery” v zákoně. K páchání jejich trestné činnosti si najímají odborníky, kteří jim páchání této trestné činnosti usnadní, avšak tito odborníci zpravidla nevědí, že jejich pomoc směřuje k páchání této činnosti.

¹ www.policie.cz [online]. [cit. 2023-02-05]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/uskp-v-ohk-odbor-hospodarske-kriminality.aspx>

² GRIVNA, Tomáš, Miroslav SCHEINOST a Ivana ZOUBKOVÁ. Kriminologie. 5. aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019. s. 332 ISBN 978-80-7598-554-5.

Zahraniční propojení - pachatelé uchovávají svůj zisk v regionech, jež jsou označovány za „*daňové ráje*“, které pachatelům umožňují danit svůj zisk minimálně nebo v některých případech vůbec.

1.3 Majetková kriminalita

Majetková kriminalita se oproti hospodářské kriminalitě liší. Především tím, že je majetková kriminalita páchána, za účelem poškození nebo obohacení se na cizím majetku, ale zároveň se mezi sebou některé jednotlivé trestné činy prolínají.

Majetková kriminalita se dělí do 3. skupin. V první skupině se setkáme s činy, za jejichž účelem je obohacení pachatele na poškozeném a jedná se o:

- krádež
- podvod
- zpronevěru
- loupež

Do druhé skupiny se řadí činnosti, které mají někoho nebo něco poškodit, například:

- poškození věřitele
- poškozování cizí věci
- zneužívání vlastnictví

Ve 3. skupině jsou zařazeny trestné činy, jež jsou páchány pomocí jiné osoby.

Z těchto 3. skupin se majetková kriminalita a hospodářská kriminalita prolínají především v oblasti podvodů, které naplňují znaky a charakter hospodářské kriminality.

1.4 Druhy hospodářské trestné činnosti

Korupce: Zahrnuje úplatky, podvody nebo zneužívání pravomoci státních nebo soukromých institucí. *„Korupce brzdí rozvoj celých regionů, brání spravedlivé hospodářské soutěži a rozdělování zdrojů“.*³

Podvody: Do této kategorie lze zahrnout velkou škálu podvodů, kterými mohou být například různá pyramidová schémata nebo falešné faktury.

Praní špinavých peněz: *„Praní špinavých peněz (money laundering) se rozumí zařazení peněz z určité nelegální činnosti (např. z prodeje drog, nelegálních zbraní, krádeže) zpátky do běžného oběhu peněz a tím jejich zlegalizování. Obvykle se provádí přes banky, kam se snaží osoba, která danou nelegální činnost spáchala (často prostřednictvím jiné osoby), peníze uložit a poté chce těmito penězi běžně platit za zboží a služby. Druhým způsobem snahy o zlegalizování peněz je placení v hotovosti.“*⁴

Insider trading: *„Nelegální insider trading nastává v případě, kdy někdo využije neveřejných informací k obchodu s akciemi za účelem svého obohacení.“*⁵

Zneužití firemních prostředků: Odcizení majetku nebo finančních prostředků firmy za účelem zisku, které je nejčastěji prováděno interně osobami, které mají k těmto informacím přístup.

³ Prevence hospodářské kriminality. *Www.pwc.ch* [online]. [cit. 2023-08-24]. Dostupné z: <https://www.pwc.ch/en/insights/disclose/30/preventing-economic-crime.html>

⁴ Praní špinavých peněz. *Www.mfcr.cz* [online]. [cit. 2023-08-13]. Dostupné z: <https://financnigramotnost.mfcr.cz/cs/penize-a-ucty/prani-spinavych-penez>

⁵ Insider trading. *Www.czechwealth.cz* [online]. [cit. 2023-08-15]. Dostupné z: <https://www.czechwealth.cz/slovník-pojmu/insider-trading>

Podle postiženého subjektu

Státní instituce: Kriminalita, která zasahuje do veřejných institucí, jako jsou například daňové úřady, soudy, policie a jiné instituce jednající jménem státu.

Korporace: Kriminalita porušující zákony a etické standardy ve firmách a společnostech.

Občané a spotřebitelé: Kriminalita, která postihuje jednotlivce a spotřebitele. Například pomocí podvodů falešných produktů nebo služeb.

Podle oblasti ekonomie

Finanční kriminalita: Zahrnuje porušení finančních zákonů, jako je podvod, praní špinavých peněz, podvody s cennými papíry.

Korporátní kriminalita: Souvisí s činností společností. Korporace se mohou dopustit porušení environmentálních předpisů nebo nekalé hospodářské soutěže.

Daňová kriminalita: Zahrnuje úniky na daních, falešné daňové deklarace a další daňové podvody. *„Daňová kriminalita tak i přes dokladovaný pokles nadále zůstává závažným negativním společenským fenoménem s významnými dopady na ekonomiku státu.“⁶*

Sociální podvody: Tyto podvody se týkají zneužití programů a sociálních dávek prostřednictvím zavádějícími nebo dokonce i falešnými informacemi

⁶ Zpráva o činnosti národního korespondenta pro boj proti daňové kriminalitě za rok 2020. *Verejnazaloba.cz* [online]. [cit. 2023-08-15]. Dostupné z: https://verejnazaloba.cz/wp-content/uploads/2021/06/Dane_2020.pdf

Podle úrovně komplexnosti

Jednoduchá hospodářská kriminalita: Do jednoduché hospodářské kriminality lze zařadit drobné podvody, zakládání falešných účtů anebo malé podvody s prodejem zboží nebo nabídkou služeb.

Složitá hospodářská kriminalita: Složitá hospodářská kriminalita zahrnuje rozsáhlé a organizované operace. Mezi tyto operace lze zařadit velká pyramidová schémata, finanční machinace ve velkých korporacích nebo korupci na vysokých úrovních organizací a institucí.

Podle motivace pachatele

Finanční motivace: Tato motivace vede pachatele k páčání trestné činnosti pouze za účelem zisku a obohacení se.

Mocenská motivace: Pachatel touží po získání neoprávněné moci a vlivu.

1.5 Charakteristika pachatele hospodářské kriminality

Z kriminologického hlediska v podstatě neexistuje konkrétní nebo univerzální pachatel hospodářské kriminality. Dle zjištěných skutečností, se dá říci, že pachatelem hospodářské kriminality se může stát kdokoliv, dokonce i bezúhonný člověk. Pod existenčním tlakem spáchá čin, který by za běžných okolností nespáchal. *„Osobnost pachatele hospodářské kriminality je oproti pachateli obecné majetkové kriminality často bez zjevných projevů asociálnosti, bez narušených sociálních vazeb, „pouze“ s negativním dílčím posunem právního vědomí, zejména ve vztahu k hospodářské soustavě a kázní. Osoba s hrubými antisociálními znaky (zanedbanost, hrubost ve formách jednání, násilnost) by se sotva mohla dostat do postavení, které potřebuje ke spáchání hospodářského trestného činu. Motivem pachatelů hospodářské kriminality (podnikatelů, manažerů, zaměstnanců, společníků, klientů) zůstává osobní obohacení*

nebo získání jiného prospěchu (služby, výsady, příslibu, získání postavení apod.).”⁷

Z hlediska statistiky, je věková kategorie páchané kriminality ve spojení s hospodářskou kriminalitou vyšší oproti kriminalitě majetkové či celkově registrované kriminalitě. V případě majetkové kriminality je zaznamenáno zastoupení pachatelů ve věkové hranici od 20-40 let, kdežto u hospodářské kriminality, převažuje věková kategorie od 40 let a více.

„Celkově tedy platí, že mezi pachateli hospodářské kriminality jsou minimálně zastoupeni mladiství a mladí dospělí ve věku do 20 let, naopak podstatně více je zastoupena věková kategorie nad 40 let a prvopachatelé. Z tohoto pohledu by se dalo usoudit, že tato skladba odpovídá spíše tradičnímu pojetí pachatelů, tzv. Bílých límečků”⁸

K dělení pachatelů hospodářské kriminality, byly autorem zvoleny tyto dvě definice:

1.5.1 Dle M. Protivinského⁹

Pachatel naivní a lehkomyšlný

Tímto pachatelem se může stát prakticky kdokoli, jež se snaží proniknout do lukrativních forem majetkového obohacení za hranicí legality, nezávisle na jeho sociálním postavení. Tito pachatele páchají především trestné činy typu krácení daní, úplatkářství nebo delikty vůči životnímu prostředí. Především se ale jedná o úvěrové či pojistné podvody. Největší skupinové zastoupení zde mají pachatelé pojistných podvodů. Předmětem těchto pachatelů jsou např. důchodová pojištění, úrazová pojištění, pojištění pracovních výloh, pojištění příjmu v době pracovní neschopnosti. Mezi nejčastější podvody patří

⁷ GŘIVNA, Tomáš, Miroslav SCHEINOST a Ivana ZOUBKOVÁ. Kriminologie. 5. aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019. s. 339 | ISBN 978-80-7598-554-5.

⁸ SCHEINOST, Miroslav, Hospodářská kriminalita, In MAREŠOVÁ, A a kol. Analýza trendů kriminality v roce 2010. Praha: IKSP, 2011., s. 101

⁹ PROTIVÍNSKÝ, Miroslav, K některým aspektům hospodářské kriminality. Kriminologika, 2007, č. 2, s. 128, ISSN 1210-9150.

podvody proti pojištění motorových vozidel. Dle statistiky se těmito pachateli nejčastěji stávají osoby bez vyššího vzdělání, nemajetní a ve věku 20-30 let, jež někdo zneužije a udělá z nich tzv. bílé koně. Většinou tito pachatelé nemají žádné výjimečné intelektové schopnosti, načež se nechají snadno zlákat organizátory pojistných podvodů (viz následující odstavec).

Pachatel manipulátor „bílý límeček“

Tento pachatel má „*machiavelliánskou inteligenci*“ což je schopnost, která mu umožňuje dosáhnout moci nebo cizího majetku, za pomoci zneužití jiných lidí jakožto „*sociálních nástrojů*“. Pro spáchání jeho činu musí vykazovat vysokou míru osobnostních a sociálních předpokladů:

- umí se prosazovat
- musí mít schopnost navazovat kontakty
- vysoký stupeň kombinačního myšlení a představivosti
- nebojí se zariskovat, improvizovat nebo se přizpůsobovat
- potřeba být uznán
- uplatnit se
- umí relativizovat vlastní vinu

1.5.2 Dle Institutu pro kriminologii a sociální prevenci v Praze¹⁰

Naivní a lehkomyšlný pachatel

Tento pachatel se dostává do potíží vlivem své důvěřivosti, nezkušenosti nebo nereálným odhadem situace nebo nedostatečnou znalostí finanční gramotnosti. Tyto problémy vedou k nesplácení jeho vlastních závazků, následnému odkládání nebo snahou získat další úvěry, ačkoliv ví, že tyto závazky nebude schopen plnit.

¹⁰ Institut pro kriminologii a sociální prevenci v Praze [online]. [cit. 2023-02-18]. Dostupné z: http://www.ok.cz/iksp/p_stud.html

Pachatel sportovec

Takovýto pachatel si je moc dobře vědom, že se dopouští trestné činnosti záměrně. O uložení trestu, který je za toto jednání možno udělit ví, ale bere to jako riziko, které může nastat.

Bezohledný dobrodruh

Tento pachatel v prvopočátku začal podnikat v souladu se zákonem, avšak během svého podnikání zjistil, že pokud bude jednat za hranicí legality, je možno si opatřit větší finanční prostředky bez větší námahy nebo jeho jednání spočívá pod tlakem situace. Takový pachatel se projevuje cynismem a bezohledností vůči poškozeným.

Pachatel manipulátor

Takovýto pachatel je povětšinou bez kriminální minulosti či bez vazeb ke kriminálnímu prostředí. Díky svým znalostem ve svém oboru, dokáže využít svého postavení k zmanipulování osob.

Pachatel velikáš

Tento pachatel je kombinací dvou předešlých pachatelů, čili pachatele dobrodruha a pachatele manipulátora. Díky získání vysokého postavení v mladém věku ztratí zábrany, neboť nabyde přesvědčení o svých mimořádných schopnostech a přestane se ohlížet na zákonná pravidla a za pomoci trestné činnosti si vymezí nereálné ambice a plány.

2 Hospodářská trestná činnost z pohledu trestního práva

Tato kapitola se zaměřuje na hospodářskou trestnou činnost z pohledu trestního práva, dle VI. Hlavy trestního zákoníku 40/2009 Sb.¹¹ Dále budou v této kapitole vyjmenovány jednotlivé díly a ustanovení dle trestního zákoníku. K jednotlivým ustanovením budou zmíněny jejich objekty, subjekty a formy zavinění.

2.1 Trestné činy proti měně a platebním prostředkům (§ 233 až § 239)

Tento díl TZ se zabývá ochranou peněz proti jejich padělání, přičemž samotná ochrana se nevztahuje pouze na tuzemskou měnu, ale i na zahraniční měny. Dále se v tomto oddílu setkáme s ochranou i jiných platebních prostředků, např. platebních karet nebo kryptoměny. Skutkové podstaty k těmto trestným činům jsou vymezeny v §233 až § 239, přičemž dle statistiky páchaných trestných činů, je nejčastěji páchán trestný čin dle § 234 - Neoprávněné opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku (nejčastěji odcizená platební karta).

Padělání a pozměnění peněz § 233 TZ

- Objektem trestného činu je ochrana peněz proti jejich padělání či pozměnění.
- Příprava je trestná.
- Subjekt v tomto ustanovení může být jak obecný, tak i speciální, neboť se trestného činu může dopustit i osoba se zvláštním postavením, jako je například člen organizované skupiny.
- V tomto ustanovení je zapotřebí úmyslného zavinění.

¹¹ ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2009, částka 11. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40/zneni-20230701>

Neoprávněné opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku § 234 TZ

- Objektem trestného činu je ochrana platebních prostředků (nejčastěji platební karty) před jejich neoprávněným opatřením, paděláním či pozměněním.
- Příprava je trestná.
- Subjekt v tomto ustanovení může být jak obecný, tak i speciální, neboť se trestného činu může dopustit i osoba se zvláštním postavením, jako je například člen organizované skupiny.
- V tomto ustanovení je zapotřebí úmyslného zavinění.

Udávání padělaných a pozměněných peněz § 235 TZ

- Objekt tohoto trestného činu je zde stejný jako v § 233, rozdíl je pouze v tom, že pachatel zjistil, že se jedná o padělané nebo pozměněné peníze, až dodatečně po jejich přijetí.
- Subjekt je v tomto ustanovení obecný, neboť není potřeba zvláštního postavení či způsobilosti.
- V tomto ustanovení je zapotřebí úmyslného zavinění.

Výroba a držení padělatelského náčiní a zařízení určeného k neoprávněnému získání platebního prostředku § 236 TZ

- Toto ustanovení se zabývá především výrobou, nabízením, prodáváním. Dále pak zpřístupnění nástroje, zařízení, počítačového programu apod. přizpůsobeného k padělání, pozměnění nebo neoprávněnému získání platebního prostředku. Objektem zde tedy je ochrana peněz a platebních prostředků.
- Subjekt v tomto ustanovení může být jak obecný, tak i speciální, neboť se spáchání trestného činu dle tohoto ustanovení může dopustit i osoba při výkonu svého povolání.
- V tomto ustanovení je zapotřebí úmyslného zavinění.

Neoprávněná výroba peněz § 237 TZ

- Zde je objekt opět stejný jako v § 233 jen s rozdílem toho, že osoba, jež má oprávnění vyrábět peníze, je vyrábí na strojích a z materiálů k výrobě peněz tomu určených. Osoba pak tyto peníze opatří, přechovává nebo je uvádí do oběhu.
- Příprava je trestná.
- Subjekt v tomto ustanovení může být jak obecný, tak i speciální, neboť se trestného činu může dopustit i osoba se zvláštním postavením, jako je například člen organizované skupiny nebo je členem organizované skupiny, jež působí ve více státech.
- V tomto ustanovení je zapotřebí úmyslného zavinění.

§ 238 TZ - Společné ustanovení - Dle § 233 až §237 se ochrana vztahuje i na peníze, cenné papíry a platební prostředky, jež pochází ze zahraničí.

Ohrožování oběhu tuzemských peněz § 239 TZ

- Objektem tohoto ustanovení je ochrana tuzemských náhražek peněz, aby nebyly vyráběny, vydávány a uváděny neoprávněně do oběhu. Tímto paragrafem jde o zachování hladkého oběhu peněz a zabraňuje v jeho poškozování. Za náhražku tuzemských peněz lze považovat např. Stravenky, žetony do automatů,...
- Subjekt je v tomto ustanovení obecný, neboť není potřeba zvláštního postavení či způsobilosti.
- V tomto ustanovení je zapotřebí úmyslného zavinění.

2.2 Trestné činy daňové, poplatkové a devizové (§ 240 až § 247)

Cílem tohoto oddílu je zajistit řádné odvádění povinných plateb mezi osobou, jež je povinna odvádět a oprávněným příjemcem (především stát). Převážně se v tomto oddíle jedná o daně a to nejrůznějších druhů např. daně z přidané hodnoty, cla, daně z příjmu, spotřební daně atd. Rovněž také sociálního a zdravotního pojištění. Trestné činy jsou vymezeny v § 240 až § 247 TZ. V páchaní těchto činů převládají právnické osoby, před těmi fyzickými.

Zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby § 240 TZ

- Objektem je zde ochrana zájmu státu na správném vyměření a vybírání daně, pojistného na sociální zabezpečení, cla, pojistného na úrazové a zdravotní pojištění nebo jiných tomu podobných povinných plateb. Není nutno hlásit vše, ale pokud částka převyšuje 100 000,- Kč., vzniká zde povinnost zkrácení ve větším rozsahu.
- příprava je trestná
- Subjekt je v tomto ustanovení obecný, neboť není potřeba zvláštního postavení či způsobilosti.
- V tomto ustanovení je zapotřebí úmyslného zavinění.

Neodvedení daně, pojistného na sociální zabezpečení a podobné povinné platby § 241 TZ

- V tomto ustanovení je objektem trestného činu zájem státu na odvedení sražené daně, pojištění sociálního zabezpečení, pojistného na úrazovém a zdravotním pojištění. Stejně jako u předešlého paragrafu zde vzniká povinnost při minimální částce 100 000,- Kč, a proto je potřeba pro její nesplnění minimálně této částky.
- Subjekt je v tomto ustanovení obecný, neboť není potřeba zvláštního postavení či způsobilosti.
- V tomto ustanovení je zapotřebí úmyslného zavinění.

§ 242 TZ - Zvláštní ustanovení o účinné lítosti

- Toto ustanovení se váže k předešlému § 241 a je v něm uvedeno, že kdo dodatečně splní svou povinnost, ještě než stihl soud prvního stupně vyhlásit svůj rozsudek, zaniká jeho trestnost. Objekt je shodný s předešlým ustanovením.
- Subjekt je v tomto ustanovení obecný, neboť není potřeba zvláštního postavení či způsobilosti.
- V tomto ustanovení je zapotřebí úmyslného zavinění.

Nesplnění oznamovací povinnosti v daňovém řízení § 243 TZ

- Objektem trestného činu je zájem státu na řádném a včasném stanovení daně nebo jejím vymožením. Takovéto ustanovení se užije pouze v případě daňového řízení.
- Subjekt je v tomto ustanovení obecný, neboť není potřeba zvláštního postavení či způsobilosti.
- V tomto ustanovení je zapotřebí úmyslného zavinění.

Porušení předpisů o nálepkách a jiných předmětech k označení zboží § 244 TZ

- V tomto ustanovení je objektem zájem státu na kontrole a oběhu zboží, které se označuje kontrolními pásky nebo nálepkami, za účelem řádného vybírání daní a to především v oblasti spotřebních daní.
- Subjekt je v tomto ustanovení obecný, neboť není potřeba zvláštního postavení či způsobilosti.
- V tomto ustanovení je zapotřebí úmyslného zavinění.

Padělání a pozměnění předmětů k označení zboží pro daňové účely a předmětů dokazujících splnění poplatkové povinnosti § 245 TZ

- Objekt trestného činu je zde v ochraně před paděláním a pozměněním kontrolních pásek, nálepek nebo jiných předmětů, které slouží ke kontrole pohybu označeného zboží pro daňové účely.
- Subjekt je v tomto ustanovení obecný, neboť není potřeba zvláštního postavení či způsobilosti.
- V tomto ustanovení je zapotřebí úmyslného zavinění.

Padělání a pozměnění známek § 246 TZ

- Stejně jako v předešlém ustanovení se tento paragraf vztahuje k tuzemským známkám a kolkům. Objektem je zájem státu na ochraně poštovních známek a plateb, které jsou uskutečňovány kolkovými známkami a to především v jejich paděláním či pozměnění.
- Subjekt je v tomto ustanovení obecný, neboť není potřeba zvláštního postavení či způsobilosti.
- V tomto ustanovení je zapotřebí úmyslného zavinění.

Ohrožení devizového hospodářství § 247 TZ

- Tímto ustanovením je rozuměno, že bude potrestán ten, jenž v době nouzového stavu bezprostředně ohrozí platební schopnost vůči zahraničí či měnovou rovnováhu České republiky, porušením opatření vydaných na základě krizového zákona. Objektem je zde ochrana vývoje bilance státu.
- Subjekt je v tomto ustanovení obecný, neboť není potřeba zvláštního postavení či způsobilosti.
- V tomto ustanovení je zapotřebí úmyslného zavinění.

2.3 Trestné činy proti závazným pravidlům tržní ekonomiky a oběhu zboží ve styku s cizinou (§ 248 až § 267)

Tento oddíl se zabývá hospodářskou soutěží, jehož cílem je zajistit dodržování pravidel v podmínkách tržního hospodářství, čímž se snaží zajistit "férové" prostředí svobodné hospodářské soutěže. V tomto oddíle jsou jednotlivé trestné činy obsaženy v § 248 - § 267 TZ. Mezi nejčastěji porušované ustanovení patří § 251 - Neoprávněné podnikání čili podnikání bez patřičných povolení.

Porušování předpisů o pravidlech hospodářské soutěže § 248 TZ

- Objektem trestného činu je zájem na dodržování norem upravujících pravidla hospodářské soutěže. Jedná se zejména o ochranu před jednáními, jako jsou: klamavá reklama, vyvolání nebezpečí záměny, klamavé označení zboží a služeb, parazitování, podplácení, zlehčování, srovnávací reklama, porušování obchodního tajemství, ohrožování zdraví spotřebitelů a životního prostředí.
- Subjekt v tomto ustanovení může být jak obecný, tak i speciální, neboť se trestného činu může dopustit i osoba se zvláštním postavením, jako je například člen organizované skupiny.
- V tomto ustanovení je zapotřebí úmyslného zavinění

Zvláštní ustanovení o účinné lítosti § 248a TZ

- Toto se váže na předchozí ustanovení dle § 248 a jedná se o účinnou lítost v podobě splnění podmínek dle jiného právního předpisu o pravidlech hospodářské soutěže.

Neoprávněné vydání cenného papíru § 249 TZ

- Objektem trestného činu je, aby vydávání cenných papírů bylo v souladu se zákonem. Nejčastěji se v praxi setkáme s tímto ustanovením v případech, kdy jsou akciové společnosti zapsány do obchodního rejstříku později, než byly jejich akcie vydány nebo před tím, než byl uhrazen jejich emisní kurz.
- Subjekt je v tomto ustanovení obecný, neboť není potřeba zvláštního postavení či způsobilosti.
- V tomto ustanovení je zapotřebí úmyslného zavinění

Manipulace s kurzem investičních nástrojů § 250 TZ

- Objektem tohoto ustanovení je ochrana před ovlivňováním cen nebo investičních kurzů, které jsou již přijaty nebo o ně bylo požádáno v obchodním systému. Předmětem tohoto ustanovení je pouze regulovatelný trh, jenž se zabývá především obchodu s cennými papíry.
- Subjekt je v tomto ustanovení obecný, neboť není potřeba zvláštního postavení či způsobilosti.
- V tomto ustanovení je zapotřebí úmyslného zavinění

Neoprávněné podnikání § 251 TZ

- Zákonem chráněný zájem je ochrana vztahů v oblasti podnikání. Kdo poskytuje služby, provozuje výrobní, obchodní či jiné podnikání bez povolení orgánů státní správy a jeho jednání je ve větším rozsahu nebo tím způsobí škodu, bude potrestán. Toto ustanovení se váže především k živnostenským listům, neboť je k jejich vydání požadována profesní způsobilost.
- Subjekt je v tomto ustanovení obecný, neboť není potřeba zvláštního postavení či způsobilosti.
- V tomto ustanovení je zapotřebí úmyslného zavinění

Neoprávněné provozování hazardní hry § 252 TZ

- Objektem tohoto ustanovení je společenský zájem na tom, aby provozování loterií a sázkových her a činností s tím spojených, provozovali pouze subjekty, jež mají zvláštní povolení. Společenským zájmem je rozuměno striktní dodržování pravidel, jež se vážou k tomuto druhu ekonomické činnosti.
- Subjekt je v tomto ustanovení obecný, neboť není potřeba zvláštního postavení či způsobilosti.
- V tomto ustanovení je zapotřebí úmyslného zavinění

Poškozování spotřebitele § 253 TZ

- Zákonem chráněný zájem je v tomto ustanovení společenský zájem na ochraně poctivosti v obchodě a ochraně spotřebitelů. Jedná se především o poškození věřitele v oblasti jakosti, hmotnosti nebo množství zboží, čímž svým jednáním způsobí škodu nikoli nepatrnou na cizím majetku.
- Subjekt v tomto ustanovení může být jak obecný, tak i speciální, neboť se trestného činu může dopustit i osoba se zvláštním postavením, jako je například člen organizované skupiny.
- V tomto ustanovení je zapotřebí úmyslného zavinění

Zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění § 254 TZ

- Zákonem chráněný zájem je povinnost ze zákona vést řádně účetní knihy, zápisy nebo jiné doklady sloužící k přehledu o majetku, stavu hospodaření a k jejich kontrole. Zkreslování či nevedení účetních zápisů vede k chybám ve stavu hospodaření, jež posuzuje rejstříkový soud.
- Subjekt je v tomto ustanovení obecný, neboť není potřeba zvláštního postavení či způsobilosti.
- V tomto ustanovení je zapotřebí úmyslného zavinění

Zneužití informace v obchodním styku § 255 TZ

- Objektem tohoto ustanovení je ochrana veřejně nepřístupných informací, jež mohou vyrazit obchodní tajemství a vedou k ovlivnění při rozhodování v obchodním styku. V případě vyrazení informací, vede toto jednání k nerovnosti hospodářské soutěže.
- Subjekt je v tomto ustanovení obecný, neboť není potřeba zvláštního postavení či způsobilosti.
- V tomto ustanovení je zapotřebí úmyslného zavinění

Zneužití postavení v obchodním styku § 255a TZ

- Objektem tohoto ustanovení je ochrana rovného postavení všech účastníků v oblasti hospodářské soutěže.
- Subjekt je v tomto ustanovení speciální, neboť se jej může dopustit osoba, jež má speciální postavení a tou může být podnikatel, společník, člen orgánu, zaměstnanec nebo účastník na podnikání dvou nebo více podnikatelů.
- V tomto ustanovení je zapotřebí úmyslného zavinění

Sjednání výhody při zadání veřejné zakázky, při veřejné soutěži a veřejné dražbě § 256 TZ

- Zákonem chráněný zájem v tomto ustanovení spočívá v tom, aby veřejné zakázky, soutěže či dražby probíhaly dle právních předpisů a aby nebyl některý z účastníků zvýhodňován či naopak znevýhodňován.
- Subjekt v tomto ustanovení může být jak obecný, tak i speciální, neboť se trestného činu může dopustit i osoba se zvláštním postavením, jako je například člen hodnotící komise, vyhlášovatel nebo pořadatel hospodářské soutěže či veřejné dražby nebo licitátor nebo jako člen organizované skupiny.
- V tomto ustanovení je zapotřebí úmyslného zavinění

Pletichy při zadání veřejné zakázky a při veřejné soutěži § 257 TZ

- Objekt tohoto ustanovení je podobný jako v ustanovení předešlém. Pojednává především o tom, aby byly veřejné zakázky či veřejné soutěže zadávány transparentním způsobem kvůli tomu, aby nedocházelo k zvýhodňování účastníků nebo aby nedocházelo k neúměrným úpravám ceny, jež by vedly k nedůvodnému zdražování.
- Subjekt v tomto ustanovení může být jak obecný, tak i speciální, neboť se trestného činu může dopustit i osoba se zvláštním postavením, jako je například úřední osoba.
- V tomto ustanovení je zapotřebí úmyslného zavinění

Pletichy při veřejné dražbě § 258 TZ

- Objektem v tomto ustanovení je společenský zájem, spočívající v tom, aby průběh veřejných dražeb probíhal v souladu se zákonem o veřejných dražbách.
- Subjekt v tomto ustanovení může být jak obecný, tak i speciální, neboť se trestného činu může dopustit i osoba se zvláštním postavením, jako je například úřední osoba.
- V tomto ustanovení je zapotřebí úmyslného zavinění

Vystavení nepravdivého potvrzení a zprávy § 259 TZ

- Zákonem chráněný zájem je zájem na pravdivosti potvrzení o finančních či majetkových potvrzení, jež vydávají banky nebo jiní podnikatelé mající oprávnění k provozování finančních činností. Jedná se o ochranu subjektů, které jednají na trhu na podkladech těchto potvrzení.
- Subjekt v tomto ustanovení může být jak obecný, tak i speciální, neboť se trestného činu může dopustit i osoba se zvláštním postavením, jako je například auditor.
- V tomto ustanovení je zapotřebí úmyslného zavinění

Poškození finančních zájmů Evropské unie § 260 TZ

- Objektem tohoto ustanovení je ochrana finančních zájmů Evropské unie. K ochraně těchto zájmů se Česká republika zavázala při podpisech smlouvy o vstupu do Evropské unie.
- Subjekt v tomto ustanovení může být jak obecný, tak i speciální, neboť se trestného činu může dopustit i osoba se zvláštním postavením, jako je například člen organizované skupiny nebo osoba, která má zvlášť uloženou povinnost, jež jí zavazuje k hájení zájmů Evropské unie.
- V tomto ustanovení je zapotřebí úmyslného zavinění

Porušení předpisů o oběhu zboží ve styku s cizinou § 261 TZ

- Zákonem chráněný zájem na ochraně obecného zájmu, kterým by někdo ohrozil nebo vytvořil podmínky k nekontrolovanému pohybu zboží přes státní hranice. Toto ustanovení se týká jak dovozu, tak vývozu zboží nebo jeho průvozu přes státní hranice.
- Subjekt je v tomto ustanovení obecný, neboť není potřeba zvláštního postavení či způsobilosti.
- V tomto ustanovení je zapotřebí úmyslného zavinění

Porušení předpisů o kontrole vývozu zboží a technologií dvojího užití § 262 TZ

- Zákonem chráněný zájem je kontrola zboží a technologií dvojího užití, aby nedocházelo k jejich neoprávněnému vývozu.
- Subjekt je v tomto ustanovení obecný, neboť není potřeba zvláštního postavení či způsobilosti.
- V tomto ustanovení je zapotřebí úmyslného zavinění

Porušení povinností při vývozu zboží a technologií dvojího užití § 263 TZ

- Objekt tohoto ustanovení je stejný jako u předešlého ustanovení. Spočívá v kontrole zboží či technologií dvojího užití k zamezení jejich neoprávněného vývozu.
- Subjekt v tomto ustanovení může být jak obecný, tak i speciální, neboť se trestného činu může dopustit i osoba se zvláštním postavením, jako je například člen organizované skupiny, která působí ve více státech.
- V tomto ustanovení je zapotřebí úmyslného zavinění

Zkreslení údajů a nevedení podkladů ohledně vývozu zboží a technologií dvojího užití § 264 TZ - viz ustanovení dle § 262 a 263.

Provedení zahraničního obchodu s vojenským materiálem bez povolení nebo licence § 265 TZ

- Objektem u tohoto ustanovení je zájem státu na kontrole zahraničního obchodu s vojenským materiálem. V tomto případě vydává všechna potřebná povolení Ministerstvo průmyslu a obchodu. V případě státních zakázek jedná stát prostřednictvím Ministerstva obrany nebo Ministerstva vnitra.
- Subjekt v tomto ustanovení může být jak obecný, tak i speciální, neboť se trestného činu může dopustit i osoba se zvláštním postavením, jako je například člen organizované skupiny.
- V tomto ustanovení je zapotřebí úmyslného zavinění

Porušení povinností v souvislosti s vydáním povolení a licence pro zahraniční obchod s vojenským materiálem § 266 TZ

- Objekt je u tohoto ustanovení obdobný a spočívá v zájmu státu na kontrole zahraničního obchodu s vojenským materiálem. Všechna potřebná povolení vydává Ministerstvo průmyslu a obchodu. V případě státních zakázek jedná stát prostřednictvím Ministerstva obrany nebo Ministerstva vnitra. Toto ustanovení je více zaměřeno na vydávaná oprávnění či licence, jež vydávají ministerstva, aby nedošlo k jejich pozměnění či úpravě.
- Subjekt v tomto ustanovení může být jak obecný, tak i speciální, neboť se trestného činu může dopustit i osoba se zvláštním postavením, jako je například člen organizované skupiny nebo člen organizované skupiny, jež působí ve více státech.
- V tomto ustanovení je zapotřebí úmyslného zavinění

Zkreslení údajů a nevedení podkladů ohledně zahraničního obchodu s vojenským materiálem § 267 TZ

- Zákonem chráněný zájem je zájem státu na kontrole s vojenským materiálem, aby nedocházelo k zatajování skutečností, které jsou důležité pro vydání povolení či licencí, jež vydávají příslušná ministerstva.
- Subjekt je v tomto ustanovení obecný, neboť není potřeba zvláštního postavení či způsobilosti.
- V tomto ustanovení je zapotřebí úmyslného zavinění

2.4 Trestné činy proti průmyslovým právům a proti autorskému právu (§ 268 až § 271)

Porušení práv k ochranné známce a jiným označení § 268 TZ

- Objektem tohoto ustanovení je zájem na ochraně řádného průběhu hospodářské soutěže. Zde se setkáme se zabezpečením ochranných známek a jiných označení, které mohou být např. označení původu nebo zeměpisná označení.
- Subjekt je v tomto ustanovení obecný, neboť není potřeba zvláštního postavení či způsobilosti.
- V tomto ustanovení je zapotřebí úmyslného zavinění

Porušení chráněných průmyslových práv § 269 TZ

- Objektem je ochrana průmyslových práv. Tato práva jsou poskytována vynálezům, průmyslovému a užitému vzoru a topografii polovodičového výrobku, které splňují podmínky pro udělení patentu. Patenty uděluje Úřad průmyslového vlastnictví pro udělení patentů.
- Subjekt je v tomto ustanovení obecný, neboť není potřeba zvláštního postavení či způsobilosti.
- V tomto ustanovení je zapotřebí úmyslného zavinění

Porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi § 270 TZ

- Objektem je zde ochrana uměleckých, vědeckých, literárních a jiných tvůrčích činností a požitků z nich plynoucích. Ochraňuje práva výrobců zvukového a obrazového záznamu, včetně práv pořizovat databáze.
- Subjekt je v tomto ustanovení obecný, neboť není potřeba zvláštního postavení či způsobilosti.
- V tomto ustanovení je zapotřebí úmyslného zavinění

Padělání a napodobení díla výtvarného umění § 271 TZ

- Objektem tohoto ustanovení je ochrana originálních výtvarných děl, proti jejich padělání a vydávání je za originální a poté jejich následný prodej.
- Subjekt v tomto ustanovení může být jak obecný, tak i speciální, neboť se trestného činu může dopustit i osoba se zvláštním postavením, jako je například člen organizované skupiny.
- V tomto ustanovení je zapotřebí úmyslného zavinění

3 Fenomenologie hospodářské kriminality

V této části se bakalářské práce zaměřuje na statistické údaje, jež se vztahují k hospodářské kriminalitě. Hlavním zdrojem těchto dat bude statistika Policie České republiky. Tyto statistiky vytváří Odbor věcných gescí a statistik Úřadu služby kriminální policie a vyšetřování Policejního prezidia České republiky.

Fenomenologie nám poskytuje popis kriminality a jejích jednotlivých druhů. K tomuto využívá popisu stavu, struktury a dynamiky kriminality. Při získávání popisu je základem analýza, která je vedena pomocí kriminálních statistik (například statistika Policie České republiky)

Metodika statistiky - statistika, kterou tvoří policie a justice, je odlišná. Hlavním rozdílem v těchto statistikách je, že ta justiční pojednává pouze o hospodářských trestných činech, jež jsou taxativně vyjmenovány v hlavě VI. Zvláštní části TZ, kdežto ta policejní do statistiky počítá i trestné činy, které spadají do jiných hlav, přestože s hospodářskou kriminalitou souvisejí.

Legislativní změny - u některých trestných činů dochází s postupem času k dekriminálníci nebo naopak. Dochází také ke změnám právní úpravy jednotlivých trestných činů, jako může být například změna výše škody.

Inkompatibilita v roční časové posloupnosti - hospodářská trestná činnost se vyznačuje nadprůměrnou dobou trestního řízení, neboť je zde většinou potřeba složitějšího vyšetřování a dokazování.

Latence - u hospodářské kriminality je latence větší než u obecné kriminality a to především z důvodu anonymity obětí a nedůvěře orgánů činných v trestním řízení, že dojde k trestnímu postihu pachatelů.¹²

3.1 Takticko-statistická klasifikace (dále TSK)

Takticko-statistická klasifikace je policejní statistikou, která je tvořena Odborem věcných gescí a statistik kriminální policie a vyšetřování Policejního prezidia České republiky („OVGS“). Do této statistiky spadají všechny registrované trestné činy v rámci celé kriminality. Tyto trestné činy jsou děleny do kódů od 101 až po 999.

- 101-106 - vraždy
- 100-199 - násilná kriminalita
- 200-299 - mravnostní kriminalita
- 300-399 - krádeže vloupáním
- 400-499 - krádeže prosté
- 500-599 - ostatní majetková kriminalita
- 300-599 - majetková kriminalita
- 600-699 - ostatní kriminalita
- **101-699 - obecná kriminalita**
- 700-799 - zbývající kriminalita
- **800-899 - hospodářská kriminalita**
- 900-999 - vojenské a protiústavní činy

Díky tomuto dělení je možno rozdělit jednotlivé trestné činy dle věcné působnosti. Trestné činy pod kódy 101-699 spadají do působnosti odboru

¹²GŘIVNA, Tomáš, Miroslav SCHEINOST a Ivana ZOUBKOVÁ. Kriminologie. 5. aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019. 588 s. |SBN 978-80-7598-554-5.

obecné kriminality a činy označené kódy 800-899 pod odbor hospodářské kriminality.

Jak je již výše zmíněno, policejní statistika je oproti té justiční rozdílná především v tom, že v rámci hospodářské kriminality jsou pod kódy TSK 800-899 uvedeny i jiné trestné činy než trestné činy v hlavě VI. TZ. Do této kategorie spadají i trestní činy, jež úzce souvisejí s pácháním hospodářské kriminality. Za příklad tomu může být například krádež, která již podle názvu jasně připadá do majetkové kriminality, avšak v rámci TSK je krádež členěna do velkého množství kódů. V rámci tohoto členění některé krádeže spadají v rámci TSK do působnosti obecné kriminality a některé do působnosti hospodářské kriminality.

V rámci policejní statistiky je uváděno, zda byl určitý trestný čin spáchán nezletilým, mladistvým nebo dětmi. Dále pak zda se jedná o recidivu, čin spáchán cizincem nebo pod vlivem alkoholu či jiné návykové látky. Je zde také uvedena škoda, které jednotlivé trestné činy napáchaly a zajištěné hodnoty na místě trestného činu.

3.2 Dělení působnosti v rámci obecné a hospodářské kriminality

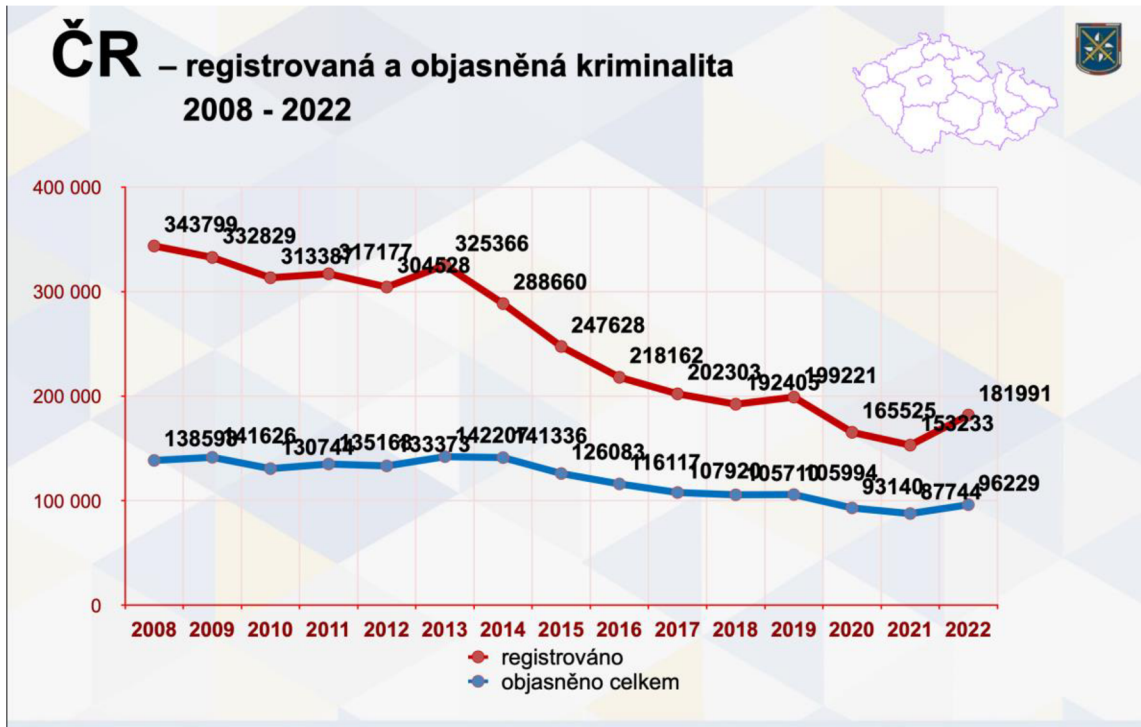
Působnost je dělena na základě pokynu policejního prezidenta (dále PPP) č. 103/2013¹³. Přesněji se problematikou věcné a funkční příslušnosti zabývá čl. 4, který se nachází v I. Hlavě druhé části výše uvedeného PPP.

V případě, že lze za trestný čin udělit trest odnětí svobody, jehož hranice nepřevyšuje 3 léta, jeho působnost spadá v rámci obvodních oddělení, dopravních inspektorátů a dálničních oddělení. Pokud za trestné činy lze udělit trest odnětí svobody, jejichž horní hranice je nejméně 3 léta, spadá tato

¹³ ČESKO. Pokyn Policejního prezidenta č. 103/2013: Plnění některých úkolů Policie České republiky v trestním řízení. 2013. Dostupné také z: intranet Policie České republiky

působnost mezi oddělení obecné kriminality (dále OOK) a oddělení hospodářské kriminality (dále OHK).

3.3 Registrovaná hospodářská kriminalita v rámci České republiky

Graf č. 1 - Registrovaná a objasněná kriminalita v ČR od roku 2008 - 2022. Zdroj: Odbor věcných gescí a statistik Úřadu služby kriminální policie a vyšetřování Policejního prezidia České republiky

Komentář ke grafu č.1:

Z výše uvedeného grafu vyplývá, že registrovaná kriminalita od roku 2008 do roku 2021 výrazně klesala, kdežto procento objasněné kriminality se výrazně zlepšilo. V roce 2022 začala celková registrovaná kriminalita stoupat. Za tento jev může dle mého uvážení fakt, že rok 2020 a 2021 byla doba „*covidová*“ a páchaní trestné činnosti bylo značně omezeno z důvodu velkých omezení ze strany státu. Ovšem objasněnost registrované kriminality procentuálně klesla. V roce 2021 byla objasněnost 57,26%, kdežto v roce pouhých 52,87%.

ČR – meziroční změna podle druhu kriminality

leden - prosinec 2021 a 2022

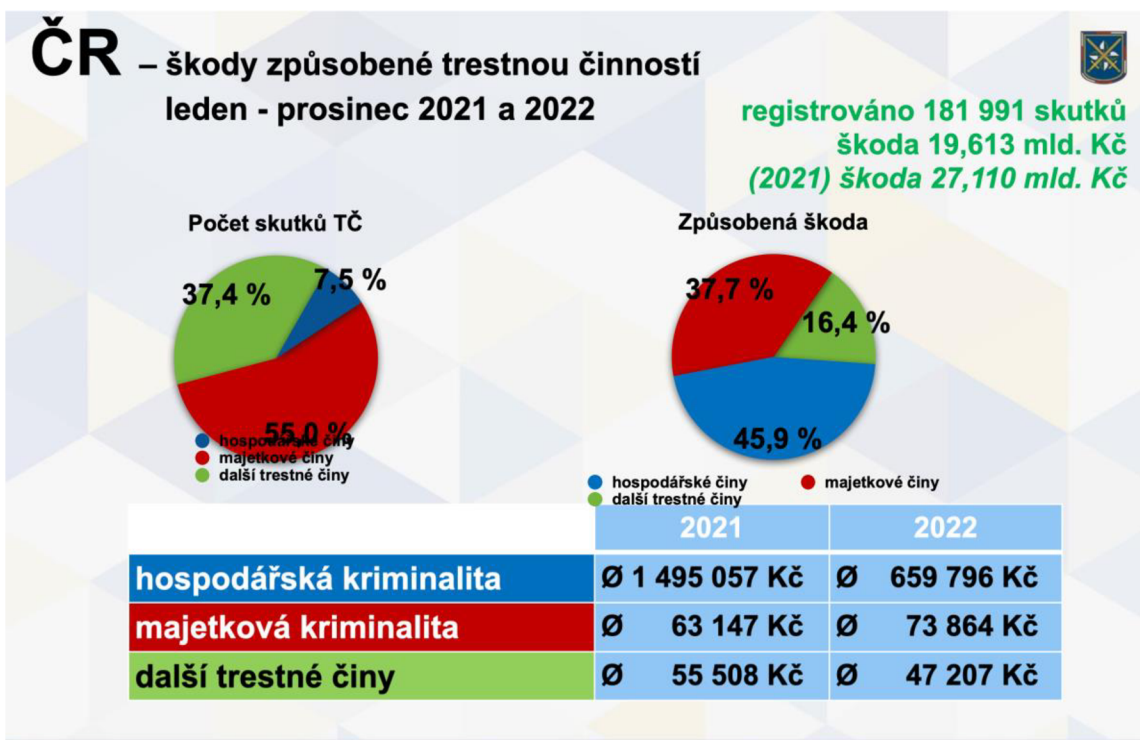
registrováno 181 991 skutků
+28 758 skutků

	2021	2022	rozdíl	rozdíl v %	+18,8 %
neustanovená tr.-pr. kvalif.	52	78	26	50,0	
násilné činy	11 958	13 180	1 222	10,2	
vraždy	105	150	45	42,9	
mravnostní činy	3 049	3 290	241	7,9	
krádeže vloupáním	30 748	33 750	3 002	9,8	
krádeže prosté	26 589	34 404	7 815	29,4	
ostatní majetkové činy	20 225	32 029	11 804	58,4	
ostatní kriminalita	24 780	27 874	3 094	12,5	
zbývající kriminalita	23 312	23 736	424	1,8	
hospodářské činy	12 510	13 637	1 127	9,0	
váleč. a protiúst. činy	10	13	3	30,0	
celková kriminalita	153 233	181 991	28 758	18,8	

Graf č. 2 - Meziroční změna podle druhu kriminality leden - prosinec 2021 a 2022. Zdroj: Odbor věcných gescí a statistik Úřadu služby kriminální policie a vyšetřování Policejního prezidia České republiky

Komentář ke grafu č.2:

Ve výše uvedeném grafu máme vypsanou meziroční změnu dle druhu kriminality za roky 2021 a 2022. Jak je již v předešlém grafu zmíněno, v roce 2022 byl nárůst celkové kriminality oproti roku 2021 a to o 28 758 trestných činů, což je o 18,8% více. Hospodářské trestné činy zaznamenaly drobný nárůst v podobě 9% a z celkové kriminality je jejich nárůst jeden z nejnižších.

Graf č. 3 - Škody způsobené trestnou činností leden - prosinec 2021 a 2022. Zdroj: Odbor věcných gescí a statistik Úřadu služby kriminální policie a vyšetřování Policejního prezidia České republiky

Komentář ke grafu č.3:

V tomto grafu se nachází statistika výše škody, která byla způsobená celkovou kriminalitou. Jak již z výše uvedeného grafu vyplývá, hospodářská kriminalita působí větší škody na majetku než ostatní druhy kriminality. Avšak zajímavostí je, že i když je zaznamenán nárůst hospodářské kriminality, její škody se v roce 2022 značně snižují. V roce 2021 byla průměrná škoda způsobená hospodářskou kriminalitou 1 495 057,- Kč, kdežto v roce 2022 činila průměrná škoda 659 796,-, což je rozdíl 835 261,- Kč. Hospodářská kriminalita představuje 7,5% z celkové registrované kriminality, avšak 45,9% z celkové způsobené škody.

ČR – registrovaná kriminalita v krajích – leden - prosinec 2021 a 2022

	2021	2022	rozdíl	rozdíl v %
PHA	35 136	40 704	5 568	15,8 %
STC	17 625	19 775	2 150	12,2 %
JHC	7 484	8 916	1 432	19,1 %
PLK	8 224	10 207	1 983	24,1 %
KVK	3 754	4 939	1 185	31,6 %
ULK	14 333	16 365	2 032	14,2 %
LBK	6 586	8 399	1 813	27,5 %
HKK	5 268	6 659	1 391	26,4 %
PAK	4 420	5 230	810	18,3 %
VYS	4 374	5 240	866	19,8 %
JHM	15 544	18 579	3 035	19,5 %
ZLK	4 818	5 980	1 162	24,1 %
OLK	7 802	9 114	1 312	16,8 %
MSK	17 865	21 884	4 019	22,5 %

**registrováno
181 991 skutků
+28 758 skutků
+18,8 %**

Graf č. 4 - Registrovaná kriminalita v krajích leden - prosinec 2021 a 2022. Zdroj: Odbor věcných gescí a statistik Úřadu služby kriminální policie a vyšetřování Policejního prezidia České republiky

Komentář ke grafu č.4:

V tomto grafu je statistika zaznamenané registrované kriminality a její nárůst v jednotlivých krajích. Mezi kraje s největším nárůstem patří Karlovarský kraj (31,6%), Liberecký kraj (27,5%) a Královehradecký kraj (26,4%). Mezi kraje s nejmenším nárůstem patří Středočeský kraj (12,2%), Ústecký kraj (14,2%) a Hlavní město Praha (15,8%) avšak nutno zmínit, že kriminalita v těchto krajích je i přes nižší procentuální nárůst dlouhodobě jedna z největších v České republice.

Graf č. 5 - Hospodářská kriminalita leden - prosinec 2021 a 2022. Zdroj: Odbor věcných gescí a statistik Úřadu služby kriminální policie a vyšetřování Policejního prezidia České republiky

Komentář ke grafu č.5:

Z grafu vyplývá, že je zaznamenán nárůst hospodářské kriminality v roce 2022 o 1127 skutků, než byl v roce 2021, což je o 9% více. Největší nárůst zaznamenalo Hlavní město Praha, Ústecký kraj a Karlovarský kraj. V kraji Vysočina naopak hospodářská kriminalita klesla a v kraji středočeském je registrovaná kriminalita cca stejná jako v předešlém roce. Mezi kraje, jenž dlouhodobě převládají v páchání hospodářské kriminality patří hlavní město Praha, které této statistice dominuje, dále kraj Ústecký a Jihomoravský.

3.4 Registrovaná hospodářská kriminalita v rámci Plzeňského kraje

Z uvedených grafů v této i předešlé podkapitole vyplývá, že majetková kriminalita je pro společnost nebezpečná především četností skutků oproti následné škodě. V případě hospodářské kriminality je tomu přesně naopak. Hospodářská kriminalita sice nedisponuje tak velkou četností skutků, avšak průměrné způsobené škody dosahují fatálních čísel. Na území Plzeňského kraje, bylo registrováno 10 207 skutků, což v páčání trestné činnosti činí 6. nejhůře postavený kraj z celé republiky. Plzeňský kraj tvoří 5,6% celkové registrované kriminality na území České republiky.

Velký podíl na tom má obvod Městského ředitelství Plzně, kde se za poslední roky zvedla ve velkém množství kriminalita. Ve velkém zde dochází k páčání trestné činnosti ze strany cizinců. Nejvyhlášenějším a zároveň nejnebezpečnějším místem s mírou páčání kriminality ve městě Plzeň je bezkonkurenčně Americká ulice, kde se tito pachatelé scházejí v početných skupinách a často zde dochází k různým druhům ublížení na zdraví či ozbrojeným loupežím.

Na území České republiky došlo celkově k 13 637 registrovaným skutkům ze strany hospodářské kriminality. V Plzeňském kraji bylo zaevidováno 866 činů, což je 6,35% celkové hospodářské kriminality na území ČR.

Na území Tachovského okresu bylo registrováno 949 skutků. Mezi tyto skutky patří především ohrožení pod vlivem návykové látky dle ustanovení § 274 z. č. 40/2009 Sb., TZ a to především v oblasti páčání dopravních nehod. Stejně tak jako v celém Plzeňském kraji nesou za tuto kriminalitu velkou míru zodpovědnosti cizinci, kteří pracují ve fabrikách a žijí na ubytovnách, jež jsou po celém Tachovsku ve velké míře.

Tento region byl autorem zvolen z důvodu jeho pobývání na území regionu. Autor v obvodu regionu slouží na místně příslušném oddělení Policie České republiky, a proto je pro něj míra úspěšné objasněnosti důležitým aspektem, neboť se na tomto do jisté míry podílí.

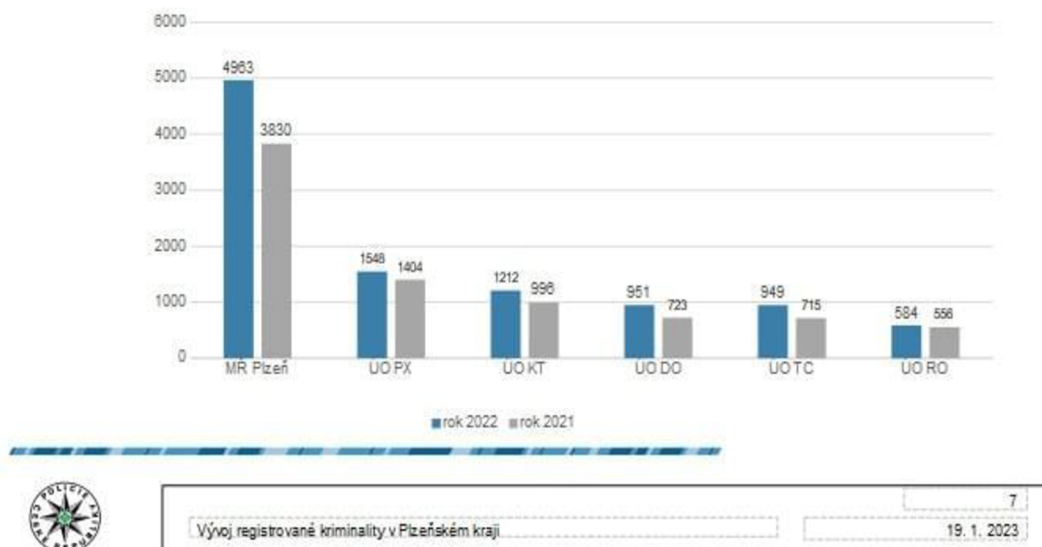

Graf č. 6 - Registrovaná a objasněná kriminalita v Plzeňském kraji od roku 2013 - 2022.
Zdroj: Statistika Policie ČR

Komentář ke grafu č.6:

V tomto grafickém znázornění lze vidět meziroční nárůst kriminality v Plzeňském kraji. Nejvyšší registrovanou kriminalitu zaznamenala statistika Plzeňského kraje v roce 2013, kde dosahovala čísla 13 713 skutků. Následné roky 2014 až 2016 byl zaznamenán pokles, kdežto v roce 2017 se začalo toto číslo znovu zvedat a až do roku 2019 rostlo. Roky 2020 a 2021, jsou roky poklesu, ale jak již znovu zmiňuji, předpokladem pro tento pokles je doba „*covidová*“. V roce 2022 bylo zaznamenáno 10 207 skutků, což činí o 1 983 skutků více než v roce 2021. Objasněnost v roce 2022 byla 43 %, což je o 4% méně než v roce předešlém.

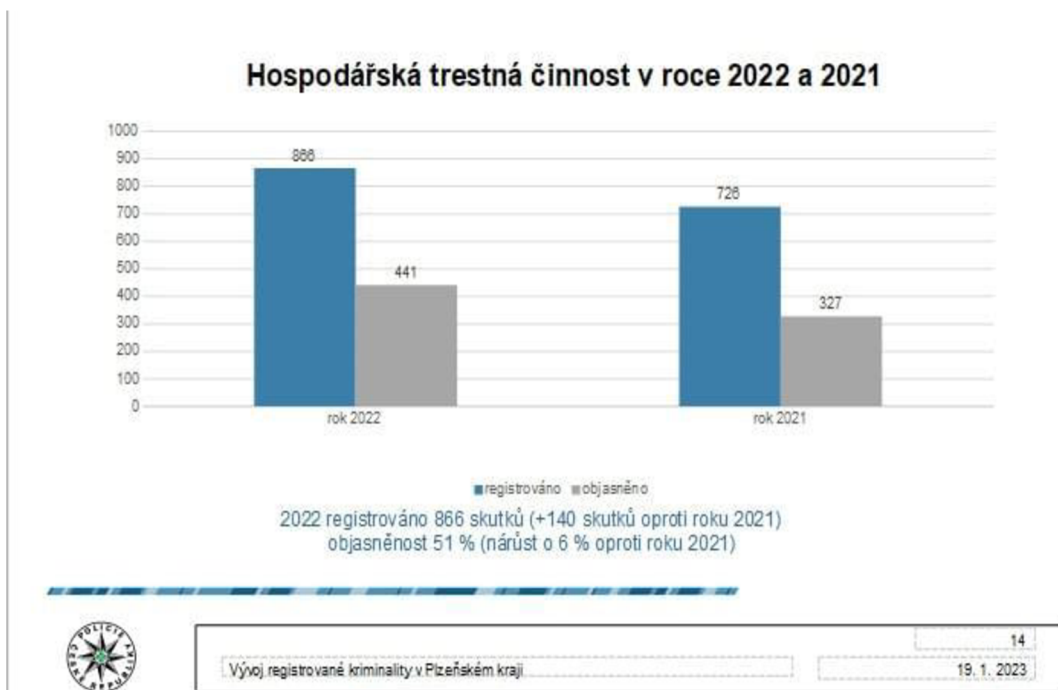
Registrovaná kriminalita v Plzeňském kraji v roce 2022 a 2021

Graf č. 7 - Registrovaná kriminalita v Plzeňském kraji v roce 2021 a 2022. Zdroj: Statistika Policie ČR

Komentář ke grafu č.7:

Ve výše uvedeném grafu je k vidění srovnání nárůstu registrované kriminality na Územních odborech v Plzeňském kraji za roky 2022 a 2021. Největší nárůst a zároveň největší podíl registrované kriminality eviduje Městské ředitelství Plzeň, který oproti předešlému roku eviduje v roce 2022 o 1133 více skutků. Poté sestupně následují územní odbory Plzeň venkov, Klatovy, Domažlice, Tachov, Rokycany. Rokycany představují na míře registrované kriminality nejmenší podíl a zároveň i nejmenší nárůst.

Graf č. 8 - Hospodářská trestná činnost v roce 2021 a 2022 na území Plzeňského kraje. Zdroj: Statistika Policie ČR

Komentář ke grafu č.8:

V tomto grafu lze vidět registrovanou a objasněnou hospodářskou trestnou činnost na území Plzeňského kraje. V roce 2022 bylo zaznamenáno o 140 skutků více než v roce 2021, ale objasněnost skutků stoupla o 6%, neboť v roce 2022 činí 51% a v roce 2021 činila 45%.

4 Kontrola hospodářské kriminality

Tato kapitola se zaměřuje na kontrolu hospodářské kriminality. V této kapitole bude vysvětleno, jaký je boj proti hospodářské kriminalitě na území České republiky z pohledu prevence a z represivního pohledu.

4.1 Kontrola hospodářské kriminality v rámci České republiky

Preventivní strategie - Stát pomocí prevence předchází páchání hospodářské kriminality. Prevence má sloužit k odrazení pachatelů od páchání této trestné činnosti. Jednou z částí prevence je udělování sankcí, při porušování netrestních právních norem.

K dohlížení na dodržování těchto předpisů využívá republika:

- Nejvyšší kontrolní úřad (dále NKÚ), který se řídí z. č. 166/1993 Sb., zákon o nejvyšším kontrolním úřadu¹⁴. NKÚ dohlíží a provádí kontrolu hospodaření se státním rozpočtem a jeho majetkem. Dále nejvyšší kontrolní úřad dohlíží na činnosti České národní banky. Výsledky své činnosti je povinen zveřejnit ve Věstníku národního kontrolního úřadu. Na základě těchto výsledků může policejní orgán odhalovat hospodářskou kriminalitu.
- Českou obchodní inspekci (dále ČOI), která se řídí dle z. č. 64/1986 Sb., zákon České národní rady o České obchodní inspekci¹⁵. ČOI dohlíží na to, aby nedocházelo k poškozování nebo klamání spotřebitele. Své kontroly provádí u právnických nebo fyzických osob. V případě nedostatků uděluje pokuty, které následně vymáhají finanční a celní úřady.

¹⁴ ČESKO. Zákon č. 166/1993 Sb., zákon o nejvyšším kontrolním úřadu. In: . 1993, částka 43. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-166>

¹⁵ ČESKO. Zákon č. 64/1986 Sb., zákon České národní rady o České obchodní inspekci. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1986, částka 22. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1986-64>

- Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, jež jedná dle zákona číslo 273/1996 Sb., zákon o působnosti Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže¹⁶. A jak již z jeho názvu vyplývá, dohlíží na dodržování pravidel v oblasti hospodářské soutěže. Dále dohlíží na zadávání a koordinování veřejných zakázek.¹⁷
- Finanční analytický úřad (dále FAU) se řídí dle z. č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, ve znění pozdějších předpisů¹⁸ a dle z. č. 69/2006 Sb., o provádění mezinárodních sankcí, ve znění pozdějších předpisů¹⁹. Tento úřad dohlíží na legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu. Zastává funkci finanční zpravodajské jednotky České republiky.

K boji proti hospodářské kriminalitě Česká republika využívá například následující nástroje:

- z. č. 255/2012 Sb., zákon o kontrole (Kontrolní řád)²⁰
- z. č. 320/2001 Sb., zákon o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (zákon o finanční kontrole)²¹

¹⁶ ČESKO. Zákon č. 273/1996 Sb., zákon o působnosti Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1996, částka 80. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1996-273>

¹⁷ GRIVNA, Tomáš, Miroslav SCHEINOST a Ivana ZOUBKOVÁ. Kriminologie. 5. aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019. 588 s. |SBN 978-80-7598-554-5.

¹⁸ ČESKO. Zákon č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosu z trestné činnosti a financování terorismu ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2008, částka 80. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2008-253>

¹⁹ ČESKO. Zákon č. 69/2006 Sb., o provádění mezinárodních sankcí, ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2006, částka 29. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-69>

²⁰ ČESKO. Zákon č. 255/2012 Sb., zákon o kontrole: (kontrolní řád). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2012, částka 86. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-255>

²¹ ČESKO. Zákon č. 320/2001 Sb., zákon o finanční kontrole ve veřejné správě. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2001, částka 122. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-320>

- z. č. 219/2000 Sb., zákon o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích²²

Represivní strategie - „je třeba zdůraznit, že trestní právo nedisponuje takovými prostředky, aby mohlo odstranit nebo výrazněji snížit faktory, které ekonomickou kriminalitu vyvolávají. Prostředky trestního práva nemají omezovat podnikatelskou sféru ani zakládat jiné povinnosti než ty, které vyplývají ze zvláštních zákonů (zejména obchodního zákoníku). I v ekonomice má trestní represe **subsidiární (pomocnou) úlohu**, avšak tam, kde jiné prostředky hospodářské povahy nestačí, je úloha trestního práva nenahraditelným prostředkem ochrany ekonomických vztahů. Úlohu trestního práva v ekonomice nelze přeceňovat ani podceňovat.”²³

Užití trestněprávních prostředků je ale omezeno na vymezené činy, za které může stát udělovat postihy nebo takové činy, které porušují předměty, jež jsou pod státní ochranou. Postihy jsou udělovány za nesplnění povinnosti vůči státu, nedodržení důležitých předpisů nebo jednání, jež mají podvodný charakter. Ochrana ze strany státu spočívá v ochranně obchodního tajemství a účetní evidence nebo ochraně měny a závazků, které vyplývají z mezinárodních smluv a úmluv.

- Trest odnětí svobody - jelikož trest odnětí svobody sahá hluboce do osobních práv pachatele, je to nejpřísnější trest, který lze uložit. V případě uložení trestu odnětí svobody je nutno posuzovat velikost společenské škodlivosti, kterou tento čin napáchal a podle tohoto se dále určuje výměra a délka trestu. Trest odnětí svobody lze udělit za jakýkoliv trestný čin.
- Trest propadnutí majetku - takový trest je udělován v případě, že majetek sloužil k páčání této trestné činnosti nebo byl pořízen z výnosu z takové trestné činnosti. Následně může být tento majetek vydražen a částka z dražby může sloužit k náhradě škody, jež byla touto trestnou činností spáchána.

²² ČESKO. Zákon č. 219/2000 Sb., zákon o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2000, částka 65. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-219>

²³ GŘIVNA, Tomáš, Miroslav SCHEINOST a Ivana ZOUBKOVÁ. Kriminologie. 5. aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019. s. 346 | ISBN 978-80-7598-554-5.

- Peněžitý trest - tento trest se váže k předešlému trestu, avšak předešlý trest se váže na celkový majetek ať už movitý či nemovitý, kdežto udělení peněžitého trestu se váže pouze na finanční obnos. Udělování finančních trestů se v této době využívá čím dál častěji.
- Zákaz činnosti - Forma tohoto trestu má pachateli zamezit v pokračování své nelegální činnosti, která mu umožnila nebo usnadnila jednat touto nelegální cestou. Tento trest má působit na osobní a kariérní životy pachatelů, jímž se tímto trestem zamezuje získávání obnosu nelegálním způsobem.

5 Prevence hospodářské kriminality

5.1 Úvod do prevence hospodářské kriminality

„Prevence hospodářské kriminality zahrnuje soubor nerepresivních opatření, tedy veškeré aktivity vyvíjené státními, veřejnoprávními i soukromoprávními subjekty směřující k předcházení páchaní kriminality a snižování obav z ní. Patří sem opatření, jejichž cílem či důsledkem je zmenšování rozsahu a závažnosti kriminality a jejích následků, ať již prostřednictvím omezení kriminogenních příležitostí, nebo působením na potenciální pachatele a oběti trestných činů. Jedná se o opatření sociální prevence, situační prevence, včetně informování veřejnosti o možnostech ochrany před trestnou činností a pomoci obětem trestných činů.“²⁴

V rámci prevence máme mnoho preventivních opatření, pomocí nichž lze snížit nebo dokonce i zabránit v páchaní této činnosti. Některá preventivní opatření zahrnují:

²⁴ Prevence kriminality. *Www.mvcr.cz* [online]. [cit. 2023-08-16]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/web-o-nas-prevence-prevence-kriminality.aspx?q=Y2hudW09MQ%3d%3d>

Vzdělávání a osvěta: Informování občanů, zaměstnanců a manažerů, může vést ke snížení korupce, padělání a podvodům. Pomocí vzdělávacích programů lze pomoci těmto lidem k lepšímu odhalování a rozpoznání nekalých praktik a uvědomovat si jejich následná rizika.

Transparentnost a etika: Společnosti by měli mít jasné a transparentní procesy, které minimalizují příležitosti pro korupci a podvody. Etické zásady musí být prosazovány na všech úrovních.

Vytváření interních kontrol: Firmy a organizace by měli implementovat efektivní systémy interních kontrol, pomocí níž lze zajistit monitorování finančního toku, účetnictví a dalších relevantních oblastí. Pomocí interních kontrol je zamezováno k podvodům interně v organizaci.²⁵

Pravidelné audity: Pravidelné externí audity firmy pomáhají odhalit nepřesnosti nebo nesrovnalosti v účetnictví, což vede například k zamezení praní špinavých peněz.

Posílení trestního postihu: Pomocí posílení trestního postihu lze výrazně velkou škálu pachatelů hospodářské kriminality odradit anebo snížit motivaci od páčání této trestné činnosti.

Zlepšení dohledu a regulace: Vládní agentury posilují dohled nad oblastmi náchylnými k páčání hospodářské kriminality. Mezi tyto oblasti lze zařadit finanční trh, korporace a veřejné zakázky.

Spolupráce mezi sektory: Jeden z důležitých aspektů je spolupráce napříč všemi sektory. Spolupráce mezi vládními institucemi, soukromým sektorem a neziskovými organizacemi, vede ke zlepšení sdílení informací, pomocí nichž lze rychleji a efektivněji reagovat na případné páčání hospodářské kriminality.

²⁵ Interní kontroly. *Www.pwc.com* [online]. [cit. 2023-08-14]. Dostupné z: <https://www.pwc.com/cz/cs/sluzby/risk-assurance/internal-audit.html>

Rozvoj technologií: Technologie jsou velkým pomocníkem v odhalování hospodářské kriminality, díky jejímž softwarům na zpracování dat lze efektivněji dohledat případné chyby, neboť technologie dokážou zpracovávat velká kvanta dat.

Kombinace těchto opatření vede k efektivnímu snížení páchaní nebo odhalení hospodářské kriminality. Pomocí těchto opatření lze lépe detekovat a postihnout pachatele. Klíčem těchto opatření je systematický a celostní přístup k prevenci, který zahrnuje spolupráci mezi různými sektory a využití moderních nástrojů a technologií.

5.2 Základní cíle prevence hospodářské kriminality

Minimalizace hospodářské škody: Cílem je snížit ekonomickou ztrátu způsobenou hospodářskými trestnými činy, která může mít negativní dopad na jednotlivce, organizace, státní rozpočet a ekonomiku jako celek.

Ochrana integrity trhů: Ochrana integrity trhů má za cíl zajistit to, že jsou trhy férové, transparentní a nesoucí spravedlivou soutěž. Toto zahrnuje odhalování a potírání nekalých obchodních praktik.

Ochrana veřejných zájmů: Prevence se snaží chránit zájmy společnosti tím, že minimalizuje rizika a důsledky, které hospodářská kriminalita představuje, protože by mohla ohrozit důvěru a stabilitu veřejnosti.

Ochrana důvěry a etiky: Tímto cílem je udržet vysoké standardy etického chování a důvěru veřejnosti v organizace, instituce a celý hospodářský systém.

5.3 Kategorizace prevence hospodářské kriminality

Primární prevence: Tato kategorie se zaměřuje na předcházení páchaní hospodářské kriminality tím, že identifikuje rizikové faktory a situace, které mohou vést k trestným činům, a snaží se je minimalizovat. Primární prevence může zahrnovat vzdělávání, osvětu, etické výchovné programy a zavedení transparentních postupů a kontrolních mechanismů.²⁶

Sekundární prevence: Sekundární prevence se zaměřuje na odhalování a zasahování v rané fázi, kdy jsou známky trestného činu již přítomny, ale ještě nebyl spáchán. Do této kategorie spadá monitorování, auditování a analýza dat a vzorů, které mohou naznačovat nekalé jednání. Rychlá detekce umožňuje zasáhnout dříve, než bude trestný čin dokonán.

Terciální prevence: Tato kategorie se zaměřuje na snižování škod a minimalizaci dopadů hospodářské kriminality poté, co byl trestný čin již dokonán. Zahrnuje právní postihy a náhrady škod. Cílem je minimalizovat opakování trestných činů a obnovit důvěru v ekonomické systémy.

5.4 Identifikace rizikových faktorů

Aby mohla být prevence efektivní je důležité identifikovat konkrétní rizika a faktory ve specifickém prostředí a odvětví. Organizace a vládní instituce by měly spolupracovat na implementaci opatření, která minimalizují tyto rizika. Minimalizováním dochází k podpoře etického a transparentního chování. Analýza a monitorování rizikových faktorů umožňuje aktualizaci strategie prevence podle aktuálního vývoje.

²⁶ Prevence kriminality. *Www.mvcr.cz* [online]. [cit. 2023-08-16]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/web-o-nas-prevence-prevence-kriminality.aspx?q=Y2hudW09MQ%3d%3d>

Finanční a účetní oblast:

- Falšování účetních zpráv a finančních výkazů
- Praní špinavých peněz
- Zneužívání korporátního financování a investic

Korupce a úplatkářství:²⁷

- Upřednostňování výměnou za úplatek
- Nepoctivé jednání ve veřejné správě a veřejných zakázkách

Nelegální obchod:

- Obchodování s padělanými produkty a službami

Internetová kriminalita:²⁸

- Kybernetické útoky, phishing a podvody
- Krádeže dat, identity a finančních informací

Kartely a monopolní praktiky:

- Nedovolená dohoda mezi organizacemi na stanovení cen nebo dělení trhu
- Vytváření monopolních pozic a omezování soutěže.

Podvod:

- Falešné investiční a pyramidové schéma
- Podvody s nemovitostmi, úvěry a pojistkami
- Zneužívání důvěry seniorů

²⁷ Co je korupce. *Www.policie.cz* [online]. [cit. 2023-08-15]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/co-je-korupce.aspx>

²⁸ Jednotlivé druhy kyberkriminality. *Www.policie.cz* [online]. [cit. 2023-08-15]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/jednotlive-druhy-kyberkriminality.aspx>

Nekalé obchodní praktiky:²⁹

- Klamavá reklama a manipulace spotřebitelů
- Nekalé obchodní praktiky v konkurenčním prostředí

5.5 Prevence prostřednictvím právního rámce

Právní systém hraje často klíčovou roli v prevenci hospodářské kriminality. Hlavním cílem je vytvořit rámec, pomocí jehož lze hospodářské trestné činy definovat a postihovat s ohledem na závažnost a dopad na společnost a ekonomiku.

Definování trestných činů a zákonů: Právní systém definuje trestné činy spojeny s hospodářskou kriminalitou. Mezi tyto trestné činy lze zařadit podvody, praní špinavých peněz a různé nekalé obchodní praktiky. Pomocí zákonů stanovují, které činy jsou nelegální a jaké jsou tresty a sankce za jejich páchaní.

Zavedení preventivních pravidel: Právní systém zavádí preventivní pravidla, která slouží organizacím i jednotlivcům k minimalizování rizika páchaní hospodářské kriminality

Stanovení trestů a sankcí: Právní systém určuje tresty a sankce, které jsou pachatelům hospodářské kriminality ukládány. Tresty a sankce mají z hlediska prevence odstrašující účinek, jež jsou přiměřené k závažnosti spáchaného trestného činu.

Ochrana obětí a svědků: Právní systém zahrnuje opatření k ochraně svědků a obětí hospodářské kriminality. Toto je jedno z nejdůležitějších kritérií, ke zlepšení spolupráce mezi státními institucemi a veřejností k nahlašování páchaní hospodářské kriminality, neboť pokud bude ochrana kvalitní, bude mít

²⁹ Nekalé obchodní praktiky. *Www.coi.cz* [online]. [cit. 2023-08-15]. Dostupné z: <https://www.coi.cz/faq/nekale-obchodni-praktiky/>

veřejnost větší důvěru ve státní instituce a bude docházet k častějšímu nahlášení páchaní hospodářské kriminality.

Sdílení informací a spolupráce: Pomocí právního systému lze podpořit sdílení informací a spolupráci mezi subjekty, jako jsou například organizace a vládní instituce. Spolupráce usnadňuje odhalování a postihování hospodářské kriminality.

Prevence prostřednictvím regulace: Právní systém stanovuje regulace a dohled nad odvětvími a sektory, jako jsou například bankovníctví, pojišťovnictví a kapitálové trhy.

5.6 Vzdělávání a osvěta v rámci prevence³⁰

Cílová skupina: Nejdůležitější je zaměřit vzdělávací programy na správnou cílovou skupinu. Cílovými skupinami mohou být například občané, zaměstnanci, manažeři, podnikatele, studenti. Každá skupina může mít odlišné znalosti a potřeby, a proto je nutno tuto skupinu správně určit.

Obsah a relevance: Obsah vzdělávacích programů musí být relevantní a praktický. Lidé pomocí obsahu získají konkrétní informace o rizicích hospodářské kriminality, jak se bránit a jak rozpoznat podezřelé situace.

Metody výuky: Výuka by měla být interaktivní a angažující. K tomuto lze dosáhnout pomocí příkladů, případových studií a praktických ukázek, jež umožňuje lépe chápat koncepty a aplikovat je v reálném životě.

³⁰ BARTOŇKOVÁ, Hana. *Firemní vzdělávání: Strategický přístup ke vzdělávání pracovníků*. 1. Grada Publishing, 2010, 208 s. ISBN 978-80-247-2914-5.

Pravidelnost: Je důležité, aby docházelo k pravidelnému školení, což pomáhá aktualizovat znalosti, neboť se rizika a způsoby páchaní hospodářské kriminality mohou neustále měnit.

Důvěryhodnost zdrojů: Důležitým prvkem informovanosti je, aby informace pocházeli od důvěryhodných zdrojů jako jsou například vládní instituce nebo odborníci. V případě nedůvěryhodných zdrojů může docházet k šíření dezinformací a sníží to tak účinek těchto školení.

Monitoring a hodnocení: Efektivitu vzdělávacích programů je třeba pravidelně monitorovat a hodnotit. Cílem monitoringu je zjistit, zda se účastníci naučili správné postupy a jak je implementovat do reálného života, popřípadě zjistit, zda došlo statisticky ke snížení páchaní hospodářské kriminality a následně vyhodnotit, jak moc jsou tato školení efektivní, na základě čehož se v případě negativních výsledků pozmění či upraví metody vzdělávacích programů.

5.7 Transparentnost a etika jako nástroje prevence

Transparentní postupy a etické hodnoty vytvářejí prostředí, které má za účel minimalizovat páchaní a škody hospodářské kriminality a popřípadě její páchaní výrazně znesnadnit. Zavedení transparentních postupů je náročné, a proto je nutno o jejich implementování usilovat na všech úrovních organizací.

Osvěta a vzdělání: Viz kapitola 5.6

Průhlednost finančních transakcí: Pravidelné auditování účetních záznamů a finančních transakcí minimalizuje riziko falšování účetnictví a skrytí finančních nedostatků.

Otevřená komunikace: Zajištěním otevřené komunikace uvnitř organizací a externími partnery umožňuje rychlé a efektivní odhalení hospodářské kriminality. Díky tomuto vzniká více možností, kdy se dají zjistit nedostatky anebo na ně případně upozornit.

Identifikace konfliktů zájmů: Transparentní postupy umožňují identifikaci a deklarování konfliktů zájmů. Zaměstnanci a členové organizací jsou povinni informovat o situacích, kdy by jejich osobní zájmy mohly ovlivnit jejich rozhodování.

Etické vedení a vzor: Vedení je jedním z aspektů k zachování etiky. Proto je důležité, aby šlo svým zaměstnancům příkladem a vytvářelo prostředí, které motivuje zaměstnance k etickému chování v souladu s podmínkami.

5.8 Interní kontroly a audit

Interní kontroly a pravidelné audity mají z hlediska kriminologie klíčový význam tím, že posilují prevenci, odhalování a potírání trestné činnosti v institucích a organizacích. Z kriminologické perspektivy se tyto nástroje stávají klíčovými opatřeními, která umožňují identifikovat rizikové faktory, analýzou motivací trestného chování a vytvářením odrazujícího prostředí.

Interní kontroly jsou navrženy tak, aby minimalizovaly příležitosti pro neetické jednání a trestnou činnost. Tyto opatření se soustředí na detekci neobvyklých vzorů, identifikaci korupce, zneužití pravomocí a zajištění souladu s etickými a právními normami. Pravidelné audity zajišťují nezávislou revizi interních kontrol, což umožňuje odhalovat nedostatky a porušení.

5.8.1 Procesy vytváření interních kontrol a monitoring jejich účinnosti

Procesy vytváření interních kontrol a monitoringu jejich účinnosti z hlediska kriminologie zahrnují strategie a opatření zaměřené na prevenci, odhalování a potírání trestných činů nebo neetického chování v institucích a organizacích. Kriminologický přístup zdůrazňuje identifikaci rizikových faktorů a analýzu motivací pro páčání trestné činnosti.

Analýza rizik a zranitelnosti: Kriminologický přístup začíná analýzou rizik a zranitelnosti organizace. Identifikují se potenciální rizikové faktory, jako jsou nedostatky v interních kontrolách, nedostatečná transparentnost, konflikty zájmů a nedostatečné dohledové mechanismy. *„Díky analýzám je možné získat real-time pohled na měnící se rizika a účinně provádět testy v rámci kontrolních mechanismů. Lze testovat kompletní datové celky, zaměřit se pouze na některé atributy na základě rizik, identifikovat ty nejzákladnější příčiny problémů, to vše s cílem posílit váš přístup k řízení rizik.“³¹*

Návrh přísných kontrolních opatření: Na základě analýzy rizik a motivací se navrhuje kontrolní opatření a strategie, které minimalizují možnost spáchat trestný čin. Důležité je, aby instituce a organizace svá přísná opatření směřovaly na dohled, ověřování a zajištění transparentnosti.

Reakce na zjištěné porušení: V případě zjištění nedostatků, je zapotřebí mít předem stanovenou strategii a postupy pro reakci a řešení této situace.

³¹ Interní kontroly. *Www.pwc.com* [online]. [cit. 2023-08-14]. Dostupné z: <https://www.pwc.com/cz/cs/sluzby/risk-assurance/internal-audit.html>

5.9 Technologie užívané v prevenci hospodářské kriminality

Moderní technologie a analýza dat hrají klíčovou roli v odhalení nepravdivostí a trestných činů v institucích, organizacích a společnostech obecně. Tyto nástroje umožňují efektivní identifikaci neobvyklých vzorů a nepravdivostí, které by jinak mohly zůstat nepovšimnuty. Díky pokročilým schopnostem v analýze a zpracování velkého množství dat mohou výrazně zvýšit úroveň bezpečnosti a integrity.

Analýza dat umožňuje provádět hloubkový průzkum velkých objemů informací, což umožňuje identifikovat vzory, které by lidské oko jen obtížně zpozorovalo. Kromě toho moderní technologie a analýza dat umožňují i vytváření sofistikovaných modelů rizikového chování. Na základě historických dat a vzorů mohou tyto nástroje predikovat možná rizika a identifikovat potenciálně problematické situace.

5.10 Spolupráce mezi sektory

Příklady spolupráce:

Finanční regulace a soukromý sektor: Spolupráce mezi vládními finančními úřady a finančními institucemi může vést k lepší regulaci finančního trhu a prevenci praní špinavých peněz. Soukromý sektor může poskytovat informace o podezřelých transakcích a finančních vzorech, což umožňuje efektivnější odhalování trestné činnosti.

Kybernetická bezpečnost a technologický sektor: Spolupráce mezi kybernetickými odborníky, vládními agenturami a technologickými firmami je klíčová pro ochranu před kybernetickými hrozbami a podvodnými aktivitami. Tyto subjekty mohou spolupracovat na vývoji bezpečnostních opatření a nástrojů pro odhalování kybernetické kriminality.

Daňová regulace a účetní sektor: Úzká spolupráce mezi daňovými úřady, finančními auditory a účetními firmami může vést k odhalování daňových úniků a podvodů. Tyto subjekty spolupracují na kontrole účetních záznamů a zajištění transparentnosti daňových povinností.

5.11 Zhodnocení a doporučení pro zefektivnění

Současnou prevenci hospodářské kriminality lze hodnotit kladně. Stát přistupuje k prevenci velice zodpovědně, avšak jsou zde některé připomínky, které by mohly současnou prevenci proti hospodářské kriminalitě zlepšit, a to z hlediska dosahu, informovanosti, spolupráce a lepšího využití technologií.

Informovanost společnosti by se zlepšila v případě zavedení seminářů o dané problematice, která by se zaměřovala na rizikovou cílovou skupinu. Například v případě podvodů přes internet. Starší generace nemají zkušenosti v internetovém prostředí, a proto je zapotřebí jim tuto skutečnost sdělit pomocí seminářů. Tyto semináře by se mohly konat v domovech důchodců, kde by byli senioři nejdříve srozuměni s danou problematikou. Nadále by byly uvedeny případy, které se již v minulosti staly a praktiky, které jsou podvodníky využívány. Senioři jsou velice důvěřiví, a proto se často stávají obětmi podvodů. Aby byly tyto semináře efektivní, je zapotřebí, aby byly prezentace srozumitelné a jejich šíření co nejrychlejší. Jednou z možností by tomuto byla například spolupráce s Policejní akademií České republiky. V rámci této spolupráce by studenti dostali za úkol formou seminární práce vytvořit prezentaci na danou problematiku, kterou by po schválení mohli dále prezentovat ve svých domovských městech a okolí, kde by se nacházely domovy pro seniory. Tím by se docílilo rychlého a efektivního seznámení s danou problematikou a snížilo by se riziko podvodů páchaných na seniorech.

V případě seniorů, kteří nežijí v domově pro seniory, by byla možnost spolupráce s médií. Média jsou staršími generacemi často sledována, a proto by byl tento dosah velice efektivní. Mohl by se vytvořit televizní pořad, kde by přednášeli odborníci na danou problematiku. V rámci tohoto pořadu by bylo možno

přednášet o problematice celkové kriminality na území ČR. Dále by v tomto pořadu měl být čas na odpovědi na nejčastější dotazy diváků, kterému by se vymezila podstatná část pořadu. Tento pořad by mohl být natočen ve spolupráci se studenty FAMU - Filmové a televizní fakulty Akademie múzických umění, což by vedlo studenty k získání důležité praxe a minimalizovaly by se tímto náklady na natáčení pořadu, což by bylo efektivní z hlediska nákladů.

Tento pořad by nesměřoval pouze na důchodce, ale cílovými skupinami by byli všichni, kteří se mohou stát oběťmi kriminality. Tento pořad by mohl sloužit i jako pomůcka k výuce.

Další možností zefektivnění informovanosti a jejího dosahu by mohlo být založení internetové stránky, kde by se výše uvedené prezentace a díly televizního pořadu mohly vkládat. Lidé, kteří neměli možnost v daný čas sledovat pořad, jež byl právě vysílán v televizi, by si mohli díly tohoto pořadu spustit zpětně, což by vysílání tohoto pořadu zefektivnilo.

Za největší riziko lze považovat internetové prostředí, tedy kybernetickou kriminalitu, která je v tomto prostředí často páchána a dochází k velké latenci pachatelů. K latenci nejčastěji dochází z důvodu skryté IP adresy. Podporu této kriminality má na svědomí velké množství aplikací, které za malý poplatek umožní skrýt IP adresu počítačového zařízení, ze kterého byl podvod prováděn. V takovém případě by mělo dojít k zakázání takových aplikací, což by vedlo k snížení páchání kybernetické kriminality. Další možností by bylo vytvořit algoritmus ve spolupráci s kybernetickými odborníky, který by dokázal v případě páchání trestného činu nalézt zařízení, ze kterého byl tento podvod proveden.

Dalším bodem, jež stojí za zmínku je korupce. Korupce je velice závažná trestná činnost páchána ve vnitřní struktuře organizací a institucí. Proti korupci lze bojovat častějšími kontrolami. V takovém případě je zapotřebí provést pomocí demonstrováné situace zkoušku konkrétního zaměstnance. V případě zjištěných nedostatků je již postup znám, však velkou mezerou v tomto je to, že pokud zaměstnanec úplatek odmítne, je zde minimální ohodnocení za takové jednání. Ačkoliv zaměstnanec vykonává své zaměstnání, ve kterém se zavázal, že

nebude přijímat úplatky, je zapotřebí tuto motivaci udržet formou odpovídajících finančních odměn, za řádné plnění svých povinností, což by mohlo vést ke snížení korupce.

Další z motivací vedoucí k zamezení korupce by mělo být zvážení rizikové skupiny, kde ke korupci dochází a popřípadě zvážit, zda je platové ohodnocení takové funkce dostačující. V takovém případě by mělo dojít k navýšení platového ohodnocení v těchto funkcích, což by velké množství potenciálních pachatelů odradilo od páchání trestné činnosti. Motivací korupce je především motivace finanční. V případě, že by zaměstnanci na takových místech měli dostatečné finanční ohodnocení, bylo by velké množství zaměstnanců dostatečně motivováno jednat v souladu se zákonem a etickým kodexem.

Jednou z dalších forem, jak zabránit korupci a zneužití moci by měla být lepší kontrola financování politických stran. Politická strana by měla ihned v počátku uvést z jakých zdrojů bude jejich politická kampaň financována. V případě dalších zdrojů, jako jsou například sponzorské dary, by musela být provedena důkladná kontrola původu finančních prostředků a až poté jejich schválení. Finanční prostředky by pocházely pouze z tuzemských bankovních účtů a nikoliv ze zahraničních. V případě, že by se zjistily takovéto vážné nedostatky, nebylo by umožněno této politické straně kandidovat do poslanecké sněmovny. Již v minulosti bylo několik případů, kdy se až po volbách zjistilo, že byla politická strana financována z účtů, které se nacházejí v oblastech, jež jsou nazývány „Daňové ráje“. Takové opatření by snížilo korupci v politické sféře.

Dalším prostředím, kde dochází ke korupci je například rozdělování pozemků ze strany obce. V případě zasíťování obecních pozemků často dochází, že někdo z řad vedení, jež mají toto rozdělení na starosti přijme úplatek za přidělení pozemku. V takovém případě by mělo být stanovené přesné datum, od kdy je možno podávat žádosti o pozemek a následně pak přesné datum, do kdy je možno je nejpozději podat. V takovém případě by komise, které má toto následné udělení pozemků na starosti, vyhodnotila žádosti, které splňují požadavky a poté by byly pozemky přerozděleny podle data doručení.

K úplnému zajištění nezáujatosti, by tento výběr mohl být uskutečněn za pomoci nezávislé osoby anebo instituce. Osoba nebo instituce jež nemá na takové věci zájem, nemá důvod přijímat úplatky v takové podobě anebo udělit pozemek osobě blízké atp.

Jedním z problémů oklamání spotřebitele je udávání „Slevy“ na produkty, které jsou ovšem mnohdy za stejnou cenu. Cena, které je uvedena před slevou je smyšlená a zboží se za takovou cenu nikdy neprodávalo. V takovém případě by mělo být organizací, která takové zboží prodává, předem stanoveno, za kolik bude tento produkt prodáván a v případě, že by byl zjištěn nedostatek, měla by být za takové jednání sankciována. V takovém případě by byl vytvořen program, kde by byly ceny všech prodejců evidovány a v případě slev, by bylo přísně kontrolováno, zda sleva odpovídá ceně, za kterou byla ve skutečnosti nabízena. Kontrola by probíhala za pomoci algoritmu, který by dokázal tyto nekalosti ihned identifikovat a oznámit pochybnosti.

Závěr

V úvodní části se práce věnuje vymezení pojmu hospodářské kriminality, kde jsou z pohledu autora vybrány dvě nejužitečnější definice této problematiky. Dále jsou zde popsány společné rysy, se kterými se v rámci hospodářské kriminality setkáme. Poté je zde okrajově zmínka o tématu majetkové kriminality, neboť hospodářská a majetková kriminalita jsou ve spoustě případů propojeny. Následně jsou zde uvedeny druhy hospodářských trestných činů a jejich následné členění. Dále je v této kapitole zmíněna charakteristika pachatele s následným dělením dle M. Protivinského a Institutu pro kriminologii a sociální prevenci v Praze. Autor preferuje dělení dle Institutu pro sociální prevenci v Praze. Důvod je takový, že je toto dělení na více možných druhů, oproti dělení dle Protivinského, kde lze pachatele zařadit jen do dvou kategorií.

Další kapitola se věnuje pohledu na hospodářskou kriminalitu ze strany trestněprávní a poté z pohledu kriminologie. V první části je zmíněn trestněprávní pohled, který je zaměřen na VI. Hlavu trestního zákoníku. Nejdříve jsou zde rozděleny trestné činy do jednotlivých dílů trestního zákoníku a následně jejich jednotlivá ustanovení. K jednotlivým ustanovením je uvedeno, co je jejich zákonem chráněný zájem neboli objekt. Dále jsou uvedeny jejich subjekty a formy zavinění, které jsou potřebné ke spáchání těchto trestných činů a v případě některých ustanovení je trestná i jejich samotná příprava. V další části této kapitoly je věnována pozornost hospodářské kriminalitě z pohledu kriminologie, a to především dle interního pojetí ze strany PČR. Zde je zmíněn, jaký interní předpis upravuje dělení VI. Hlavy dle působnosti, buďto v rámci obecné kriminality anebo v rámci hospodářské kriminality. Dále jsou zde uvedeny statistické evidence kriminality dle PČR, jež k této statistice využívá takticky-statistické kvalifikace.

V návaznosti na závěr předešlé kapitoly je v této kapitole uvedena fenomenologie hospodářské kriminality, která se zabývá statistikou kriminality a její tvorbou. V této kapitole je čerpáno ze statistik PČR, které zpracovává Odbor věcných gescí a statistik Úřadu služby kriminální policie a vyšetřování

Policejního prezidia České republiky. Pomocí výše uvedených grafů je zmíněna celková registrovaná a objasněná kriminalita v ČR. Dále je provedeno srovnání s předešlými lety z hlediska úspěšnosti objasněnosti, její nárůst a škody, které napáchala. V neposlední řadě je zde uveden graf s celkovou registrovanou kriminalitou a hospodářskou kriminalitu v rámci krajů ČR. V další části jsou přiloženy grafy s kriminalitou na území Plzeňského kraje a Tachovského okresu.

Další kapitola je zaměřena na kontrolu hospodářské kriminality. V první části jsou uvedeny preventivní a represivní strategie. V případě preventivních strategií jsem zde uvedeny, kterými kontrolními orgány disponuje ČR a kterými zákony se tyto orgány musí řídit a jaké jsou jejich nástroje v boji s hospodářskou kriminalitou. V další části je rozebrána represivní strategie, jaké jsou postihy v případě nesplnění povinnosti vůči státu.

V 5. kapitole práce je uvedeno, co je to prevence a k čemu slouží, dále pak jaké jsou její strategie a opatření, kterými disponuje a jaké jsou její cíle. Následně je zde prevence kategorizována. V další části této kapitoly je uvedena identifikace rizikových faktorů v jednotlivých odvětvích. V dalších subkapitolách této kapitoly se práce věnuje jednotlivým odvětvím prevence, kde je zmíněna současná prevence a u některých z nich je uveden pouze okrajový návrh, jak by se tato prevence mohla zefektivnit. V poslední části se tato práce věnuje vybraným konkrétním nedostatkům prevence hospodářské kriminality a jsou zde uvedeny příklady, které by mohli současnou prevenci zefektivnit.

Hospodářská kriminalita je závažným problémem společnosti a je nutno stále zdokonalovat své schopnosti v boji proti ní. Pachatelé jsou velice adaptabilní, a proto je potřeba, aby se orgány činné v trestním řízení stále zdokanalovali, za pomoci školení souvisejících s touto problematikou. Jak již z práce vyplývá, škody, které hospodářská kriminalita napáchá, jsou astronomické a škodí společnosti i z hlediska dlouhodobosti.

Seznam použité literatury

BARTOŇKOVÁ, Hana. *Firemní vzdělávání: Strategický přístup ke vzdělávání pracovníků*. 1. Grada Publishing, 2010, 208 s. ISBN 978-80-247-2914-5.

ČASTORÁL, Zdeněk. *Ekonomická kriminalita a management*. Vyd. 1. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 2011. 352 s. ISBN 978-80-7452-005-1.

ČASTORÁL, Zdeněk. *Ekonomická kriminalita: (z pohledu řízení a správy)*. 1. vyd. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2007. 183 s. Eupress. ISBN 978-80-86754-83-3.

DRASTIK, Antonin a kol. *Trestní zákoník. Komentář. I. díl*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. 3264 s. ISBN 978-80-7478-790-4.

FRYŠTÁK, Marek a Eva BRUCKNEROVAÁ (eds.). *Nové jevy v ekonomické kriminalitě. Sborník*. Brno: MaU, 2020. 240 s. ISBN 978-80-210-9680-6.

FIRSTOVÁ, Jana a David ZÁMEK. *Prevence kriminality: nedílná součást systému vnitřní bezpečnosti*. 1. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2021. 204 s. ISBN 9788076760578.

GŘIVNA, Tomáš, Miroslav SCHEINOST a Ivana ZOUBKOVÁ. *Kriminologie*. 5. aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019. 588 s. ISBN 978-80-7598-554-5.

CHMELÍK, Jan a BRUNA, Eduard. *Hospodářská a ekonomická trestná činnost*. 1. vyd. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2015. Eupress. 204 s. ISBN 978-80-7408-109-5.

PROTIVÍNSKÝ, Miroslav, *K některým aspektům hospodářské kriminality*. Kriminálnístika, 2007, ISSN 1210-9150.

SCHEINOST, Miroslav a kol. Analýza trendů kriminality v České republice v roce 2020. Praha: IKSP, 2021. 259 s. ISBN 978-80-7338-196-7.

VOLKÁNOVÁ, Zdenka. Podvody v účetnictví firem: Jak se jim bránit. 1. Praha: Linde, 2014. 192 s. ISBN 9788072019458.

ZAPLETAL, J. Prevence kriminality. Praha: Prevence kriminality, 2000. 108 s., ISBN 80-7251-200-5.

ZADRAŽILOVÁ, Dana. *SPOLEČENSKÁ ODPOVĚDNOST PODNIKŮ: Transparentnost a etika podnikání*. 1. C.H.Beck, 2010, 170 s. ISBN 978-80-7400-192-5.

Legislativní zdroje

ČESKO. *Pokyn Policejního prezidenta č. 103/2013: Plnění některých úkolů Policie České republiky v trestním řízení*. 2013. Dostupné také z: intranet Policie České republiky

ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2009, částka 11. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40/zneni-20230701>

ČESKO. Zákon č. 166/1993 Sb., zákon o nejvyšším kontrolním úřadu. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1993, částka 43. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-166>

ČESKO. Zákon č. 64/1986 Sb., zákon České národní rady o České obchodní inspekci. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1986, částka 22. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1986-64>

ČESKO. Zákon č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosu z trestné činnosti a financování terorismu ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1986, částka 80. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2008-253>

ČESKO. Zákon č. 69/2006 Sb., o provádění mezinárodních sankcí, ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2006, částka 29. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-69>

ČESKO. Zákon č. 273/1996 Sb., zákon o působnosti Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1996, částka 80. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1996-273>

¹ ČESKO. Zákon č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosu z trestné činnosti a financování terorismu ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2008, částka 80. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2008-253>

¹ ČESKO. Zákon č. 69/2006 Sb., o provádění mezinárodních sankcí, ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2006, částka 29. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-69>

¹ ČESKO. Zákon č. 255/2012 Sb., zákon o kontrole: (kontrolní řád). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2012, částka 86. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-255>

¹ ČESKO. Zákon č. 320/2001 Sb., zákon o finanční kontrole ve veřejné správě. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2001, částka 122. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-320>

¹ ČESKO. Zákon č. 219/2000 Sb., zákon o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2000, částka 65. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-219>

Internetové zdroje

www.uoou.cz. Úřad pro ochranu osobních údajů [online]. [cit. 2023-02-18].
Dostupné z: <https://www.uoou.cz/europol/ds-5334>

Verejnazaloba.cz [online]. [cit. 2023-02-18]. Dostupné z:
<https://verejnazaloba.cz/vice-o-sz/mezinarodni-spoluprace/eurojust/>

www.mfcr.cz [online]. [cit. 2023-02-18]. Dostupné z:
<https://www.mfcr.cz/cs/zahranicni-sektor/ochrana-financnich-zajmu/financni-zajmy-eu/cinnost-ckb-afcos>

www.mfcr.cz [online]. [cit. 2023-02-18]. Dostupné z:
<https://www.mfcr.cz/cs/zahranicni-sektor/ochrana-financnich-zajmu/financni-zajmy-eu/urad-pro-boj-proti-podvodum-olaf/zakladni-informace-olaf>

www.policie.cz [online]. [cit. 2023-02-18]. Dostupné z:
<https://www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2022.aspx>

www.policie.cz [online]. [cit. 2023-02-05]. Dostupné z:
<https://www.policie.cz/clanek/uskpv-ohk-odbor-hospodarske-kriminality.aspx>

Institut pro kriminologii a sociální prevenci v Praze [online]. [cit. 2023-02-18].
Dostupné z: http://www.ok.cz/iksp/p_stud.html

Prevence hospodářské kriminality. *Www.pwc.ch* [online]. [cit. 2023-08-24].
Dostupné z: <https://www.pwc.ch/en/insights/disclose/30/preventing-economic-crime.html>

Prevence kriminality. *Www.mvcr.cz* [online]. [cit. 2023-08-16]. Dostupné z:
<https://www.mvcr.cz/clanek/web-o-nas-prevence-prevence-kriminality.aspx?q=Y2hudW09MQ%3d%3d>

Interní kontroly. *Www.pwc.com* [online]. [cit. 2023-08-14]. Dostupné z: <https://www.pwc.com/cz/cs/sluzby/risk-assurance/internal-audit.html>

Praní špinavých peněz. *Www.mfcr.cz* [online]. [cit. 2023-08-13]. Dostupné z: <https://financnigramotnost.mfcr.cz/cs/penize-a-ucty/prani-spinavych-penez>

Zpráva o činnosti národního korespondenta pro boj proti daňové kriminalitě za rok 2020. *Verejnazaloba.cz* [online]. [cit. 2023-08-15]. Dostupné z: https://verejnazaloba.cz/wp-content/uploads/2021/06/Dane_2020.pdf

Insider trading. *Www.czechwealth.cz* [online]. [cit. 2023-08-15]. Dostupné z: <https://www.czechwealth.cz/slovník-pojmu/insider-trading>

Co je korupce. *Www.policie.cz* [online]. [cit. 2023-08-15]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/co-je-korupce.aspx>

Jednotlivé druhy kyberkriminality. *Www.policie.cz* [online]. [cit. 2023-08-15]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/jednotlive-druhy-kyberkriminality.aspx>

Nekalé obchodní praktiky. *Www.coi.cz* [online]. [cit. 2023-08-15]. Dostupné z: <https://www.coi.cz/faq/nekale-obchodni-praktiky/>

Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2022–2027. *www.Prevencekriminality.cz* [online]. [cit. 2023-08-15]. Dostupné z: https://prevencekriminality.cz/wp-content/uploads/2021/10/04_spk-2022-2027_strategicka-cast.pdf

Seznam zkratk

OHK - oddělení hospodářské kriminality

OOK - oddělení obecné kriminality

TZ - Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

TSK - Takticko-statistická klasifikace

NKÚ - Nejvyšší kontrolní úřad

ČOI - Česká obchodní inspekce

FAU - Finančně analytický úřad

PPP - pokyn policejního prezidenta

Seznam grafů

Graf č. 1 - Registrovaná a objasněná kriminalita v ČR od roku 2008 - 2022.

Zdroj: Odbor věcných gescí a statistik Úřadu služby kriminální policie a vyšetřování Policejního prezidia České republiky

Graf č. 2 - Meziroční změna podle druhu kriminality leden - prosinec 2021 a

2022. Zdroj: Odbor věcných gescí a statistik Úřadu služby kriminální policie a vyšetřování Policejního prezidia České republiky

Graf č. 3 - Škody způsobené trestnou činností leden - prosinec 2021 a 2022.

Zdroj: Odbor věcných gescí a statistik Úřadu služby kriminální policie a vyšetřování Policejního prezidia České republiky

Graf č. 4 - Registrovaná kriminalita v krajích leden - prosinec 2021 a 2022. Zdroj:

Odbor věcných gescí a statistik Úřadu služby kriminální policie a vyšetřování Policejního prezidia České republiky

Graf č. 5 - Hospodářská kriminalita leden - prosinec 2021 a 2022. Zdroj: Odbor

věcných gescí a statistik Úřadu služby kriminální policie a vyšetřování Policejního prezidia České republiky

Graf č. 6 - Registrovaná a objasněná kriminalita v Plzeňském kraji od roku 2013

- 2022. Zdroj: Statistika Policie ČR

Graf č. 7 - Registrovaná kriminalita v Plzeňském kraji v roce 2021 a 2022. Zdroj:

Statistika Policie ČR

Graf č. 8 - Hospodářská trestná činnost v roce 2021 a 2022 na území

Plzeňského kraje. Zdroj: Statistika Policie ČR